ARCADIS Design & Consultancy for natural and built assets

PASSENDE BEOORDELING TOERISTISCH OVERSTAPPUNT HEERDE

Gemeente Heerde

13 DECEMBER 2017

Contactpersonen

DOLF LOGEMANN
AG Natuur

T 0627060800
M 0627060800
E dolf.logemann@arcadis.nl

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 6

1.1 Aanleiding 6

1.2 Doel rapport 6

2 WETTELIJK- EN BELEIDSKADER 7

2.1 Wet natuurbescherming 7

2.2 Nationaal Natuurnetwerk (NNN) 7

2.2.1 Wettelijke bescherming NNN 7

2.2.2 Provincie Gelderland 8

3 HET TOERISTISCH OVERSTAPPUNT (TOP) 9

3.1 Gebiedsomschrijving 9

3.2 Uitgangspunt beoordeling 9

3.3 Maatregelenpakket recreatie 10

3.4 Uitgangspunten 17

3.5 Te verwachten effecten 18

4 WET NATUURBESCHERMING 19

4.1 Natuurwaarden 19

4.1.1 Habitattypen 19

4.1.2 Habitatrichtlijnsoorten 21

4.1.3 Vogelrichtlijnsoorten 23

4.2 Toetsingskader 25

4.3 Te toetsen effecten 25

4.4 Effectbeschrijving en beoordeling 26

4.4.1 Ruimtebeslag 26

4.4.1.1 Kap bomen uitbreiding kiosk 26

4.4.1.2 Omvormen bosperceel 26

4.4.2 Verstoring 28

4.4.2.1 Recreatie 28

4.4.2.2 Verkeer 28

4.4.3 Stikstofdepositie: verzuring en vermesting 29

4.4.3.1 Berekening 29
4.4.3.2 Effectbeschrijving 29
Kwalificerende habitattypen 30
Zoekgebieden 30
Kwalificerende leefgebieden 31
Zoekgebieden 31
Kwalificerende leefgebieden 32
Zoekgebieden 33
4.4.3.3 Conclusie 33
4.4.4 Conclusie 34

5 NATIONAAL NATUURNETWERK (NNN) 35
5.1 Natuurwaarden 35
5.2 Toetsingskader 36
5.3 Effectbeschrijving en beoordeling 36
5.3.1 Areaal en kwaliteit NNN 36
5.3.2 Uitwisselingsmogelijkheden 37
5.3.3 Kwaliteit leefgebied beschermde soorten 37
5.3.4 Geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden 37

6 CONCLUSIES 38
6.1 Wet natuurbescherming 38
6.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN) 38

BIJLAGE 1 BRONNEN 39

BIJLAGE 2 KAARTEN STRUCTUURVISIE 40

BIJLAGE 3 WETTELIJK KADER WET NATUURBESCHERMING 41

BIJLAGE 4 AERIUS – DEPOSITIES PER NATURA 2000-GEBIED 43

BIJLAGE 5 TOE- EN AFNAME STIKSTOFDEPOSITIE DOOR HET MAATREGELENPAKKET TOP HEERDE 45

BIJLAGE 6 OVERZICHTSKAART MAATREGELEN 46

BIJLAGE 6 QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET 48

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Heerde wenst enkele aanpassingen in de recreatie-infrastructuur in het gebied rond de Elburgerweg en de Nieuwe Zuidweg, ten westen van de A50 op de Veluwe. Het doel van dit project is om het gebruik van de (omgeving van de) kiosk aan de Elburgerweg te intensiveren en tegelijkertijd de rust in het gebied op andere plaatsen te vergroten. Het plan bestaat derhalve uit verschillende onderdelen met verschillende effecten op de natuurwaarden. Gezamenlijk vormen de maatregelen het project Toeristisch Overstappunt Heerde (TOP).

Om vergunbaar te zijn in het kader van de Wet natuurbescherming en in het kader van de provinciale Omgevingsverordening is het van belang dat het project geen significante negatieve gevolgen heeft voor de aanwezige kwalificerende natuurwaarden op de Veluwe en dat het bij voorkeur zelfs positief uitpakt.
Dit document dient om de plannen te toetsen aan de genoemde wettelijke kaders.

1.2 Doel rapport

Het plan voor het Toeristisch Overstappunt Heerde moet voldoen aan de wettelijke en beleidskaders van de Wet natuurbescherming het Nationaal Natuurnetwerk (NNN).
In de onderliggende Passende Beoordeling wordt getoetst of hieraan wordt voldaan.

2 WETTELIJK- EN BELEIDSKADER

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status. Zo is de Veluwe beschermd als Natura 2000-gebied onder de Wet natuurbescherming. Daarnaast zijn grote delen in het kader van het provinciaal ruimtelijk beleid beschermd als Nationaal Natuurnetwerk (voorheen: Ecologische Hoofdstructuur of EHS).

2.1 Wet natuurbescherming

Onder ***Natura 2000-gebieden*** vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en/of de Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelen niet in gevaar mogen worden gebracht. Om dit toetsbaar te maken, kent de Wet natuurbescherming voor projecten en andere handelingen (zowel bestaand als nieuw) die gevolgen voor soorten en habitattypen van de betreffende gebieden zouden kunnen hebben, een vergunningplicht.
Een vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken én wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitattypen deel uitmaken van de instandhoudingsdoelstellingen mogen redenen van economische aard alleen gebruikt worden na toetsing door de Europese Commissie.

Bij de Passende Beoordeling wordt gedetailleerd in kaart gebracht wat de effecten (kunnen) zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen de initiatiefnemer van plan is te nemen. Hierbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingsdoelen van het gebied dat de effecten ondervindt. Een activiteit heeft significante effecten als deze de instandhoudingsdoelen van het gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens; per geval zal bekeken worden of een effect significant is. Het oordeel moet gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten onderzocht worden (Ministerie van LNV, 2006). Omkeerbare en tijdelijke effecten kunnen ook significant zijn. Zie Bijlage 3 Wettelijk kader Wet natuurbescherming voor een nadere omschrijving.

2.2 Nationaal Natuurnetwerk (NNN)

2.2.1 Wettelijke bescherming NNN

Het netwerk van het NNN (voormalig Ecologische Hoofdstructuur) bestaat uit verbindingszones en beschermde reservaten en Natura 2000-gebieden. Het doel van het NNN is het vergroten en verbinden van natuurgebieden. Door deze verbindingen vindt uitwisseling plaats van planten en dieren tussen gebieden. Het NNN is begrensd en planologisch vastgelegd. Het beschermingsregime is onder de Wet ruimtelijke ordening vastgelegd in de Barro en werkt via provinciale verordeningen door in gemeentelijke bestemmingsplannen. Ruimtelijke ingrepen met significant negatieve effecten zijn niet toegestaan.

2.2.2 Provincie Gelderland

Algemeen

De Provincie Gelderland heeft het NNN-beleid vastgelegd in de omgevingsvisie en de omgevingsverordening. In Gelderland is het NNN onderverdeeld in het GNN (Gelders Natuurnetwerk) en de GO (Groene ontwikkelingsruimte).

Voor het GNN en de GO geldt het volgende: "*Tot de kernkwaliteiten behoren ook de milieucondities, die de voorwaarde vormen voor het voortbestaan van de natuur, de ecologische samenhang, de stilte, donkerte, de openheid en de rust. Het benoemen van de milieucondities als kernkwaliteit betekent dat nieuwe plannen en projecten geen verslechtering van de milieucondities mogen veroorzaken*."

Gelders Natuurnetwerk

Voor het Gelders Natuurnetwerk (GNN) geldt bescherming onder artikel 2.7.1.1 van de Omgevingsverordening.

Artikel 2.7.1.1 Beschermingsregime GNN

1. In een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen het Gelders Natuurnetwerk (GNN) worden geen nieuwe functies mogelijk gemaakt, tenzij:

a. geen reële alternatieven aanwezig zijn;

b. sprake is van redenen van groot openbaar belang;

c. de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt;

d. de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Groene ontwikkelingsruimte

Voor de Groene ontwikkelingsruimte (GO) geldt bescherming onder artikel 2.7.2.1 van de Omgevingsverordening. Het beschermingsregime voor de GO is vergelijkbaar met de GNN. Het verschil is dat de in de GO nieuwe functies zijn toegestaan als het maar niet om grootschalige ontwikkelingen gaat die leiden tot een significante aantasting van de kernkwaliteit.

Artikel 2.7.2.1 Beschermingsregime GO

1. In een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen de Groene Ontwikkelingszone (GO) worden geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen mogelijk gemaakt die leiden tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, tenzij:

a. geen reële alternatieven aanwezig zijn;

b. sprake is van redenen van groot openbaar belang;

c. de negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en

d. de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 2.7.1.1, derde tot en met zesde lid, en 2.7.1.3.

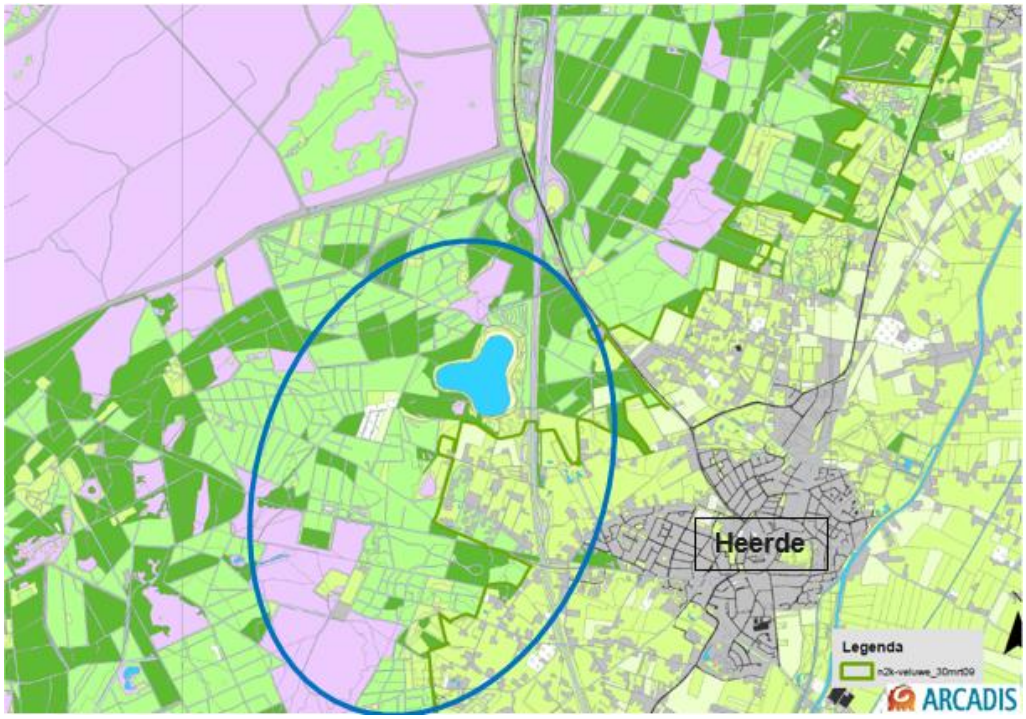
3 HET TOERISTISCH OVERSTAPPUNT (TOP)

3.1 Gebiedsomschrijving

Het plangebied van het project TOP Heerde ligt ten westen van het dorp Heerde op de Veluwe. Het wordt aan de noordkant begrensd door het Artillerie Schietkamp Oldebroek, aan de oostkant door de A50. De westkant wordt ruwweg begrensd door de Dellenweg (verbindt de Zuidweg met Epe) en aan de zuidkant door het heide- en stuifzandgebied de Renderklippen. Het plangebied ligt in zijn geheel op grondgebied van gemeente Heerde.

In de huidige situatie is het gebied een uitloopgebied voor de gemeenten Heerde en Epe. Het gebied bestaat vooral uit bossen en heidevelden. In de noordoosthoek ligt het dagrecreatieterrein Heerderstrand, een voormalige zandwinplas. Vooral in het weekend en op zonnige dagen maken veel mensen gebruik van de bossen en heidevelden voor recreatie. Het heide- en stuifzandgebied de Renderklippen is een losloopgebied voor honden. Hier komen ook op weekdagen veel bezoekers.

Het Artillerie Schietkamp Oldebroek is het hele jaar afgesloten voor publiek.
In verband met grote schietoefeningen is daarnaast het gebied ten noorden van de lijn Ossenbergweg - Kruising Dennenlaan/Dellenselaan (maximaal) vijftig dagen per jaar afgesloten.

Figuur 1:Topografische kaart van het plangebied. Grijze kern = dorpskern Heerde, Roze = Heide en open terrein, Groen (donker en licht) = bos (zowel loof als naaldbos). Blauw = plangebied

3.2 Uitgangspunt beoordeling

Voor de beoordeling wordt getoetst aan het bestaand gebruik op 31 maart 2010.
Alle te opwaarderen faciliteiten in de huidige situatie aanwezig, zijn bestaand gebruik van voor 2010.
Het gaat hier om onder andere:

- de kiosk in huidige vorm;
- de veldschuur in huidige vorm;
- parkeerplaatsen en padenstelsel in huidige vorm;
- het wegennet in huidige vorm;
- de schaapskooi in huidige vorm.

Voor al deze structuren geldt dat er geen wijzigingen zijn opgetreden in het gebruik of vorm.

Wel zijn verkeersgetallen veranderd in de loop der jaren. Uitgangspunt voor de stikstofberekeningen zijn de achtergronddeposities uit 2016 (Aerius model 1 jan 2016).

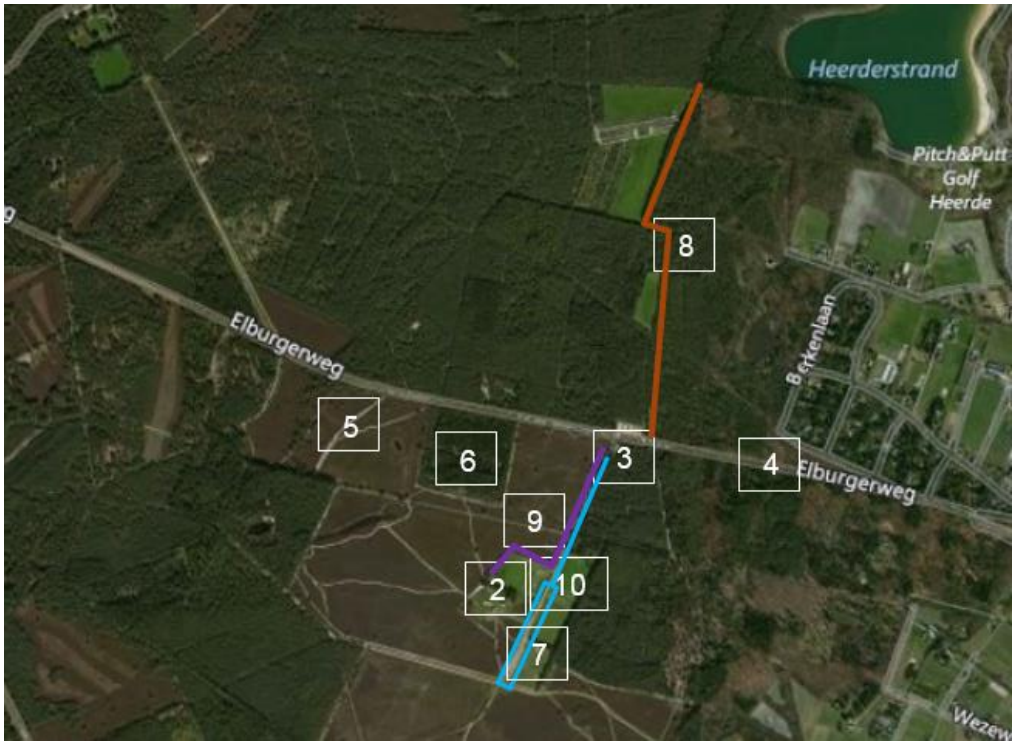
3.3 Maatregelenpakket recreatie

Het TOP Heerde bestaat uit een aantal maatregelen waarmee een impuls wordt gegeven aan de lokale voorzieningen rondom de Renderklippen, de verbinding met het Heerderstrand en de Veldschuur. Deze opwaardering zorgt voor een groter aantal recreanten dat wordt aangetrokken tot het plangebied. Om een goede balans tussen ecologie en recreatie te vinden worden er naast het aantrekken en zoneren van recreatie een aantal maatregelen uitgevoerd om verstoring van de omgeving te beperken.

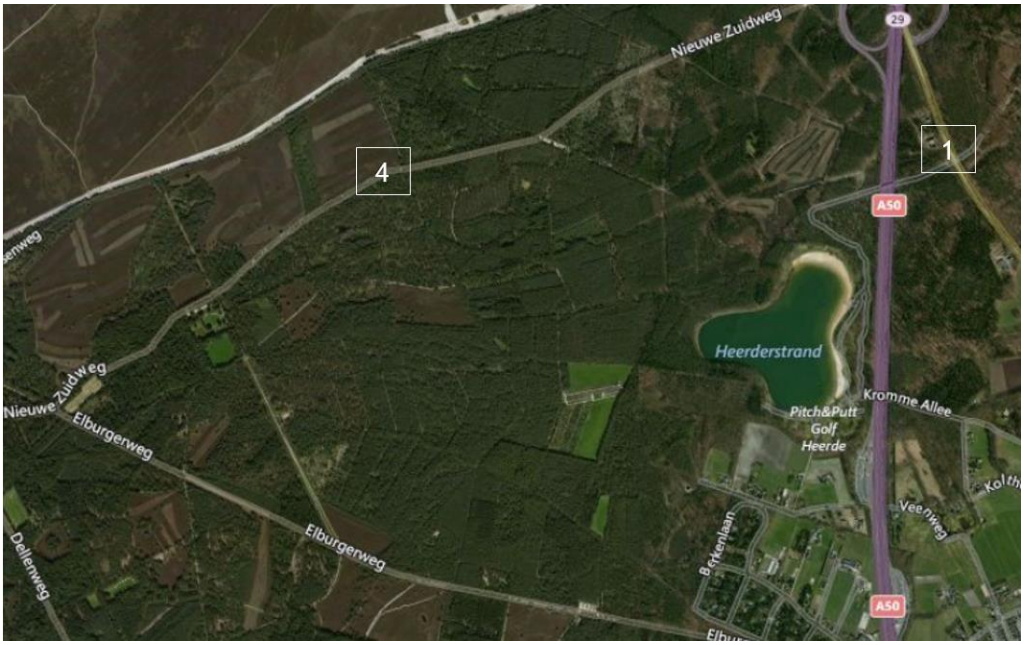
De volgende maatregelen worden uitgevoerd (bron: Gemeente Heerde, 2015):

1. Veldschuur verbouwen tot een locatie voor outdoor activiteiten en kleinschalige horeca.
2. Onderhoudsbeurt kap van de schaapskooi.
3. Uitbreiding van de kiosk met 300 m².
4. Het afsluiten van de Elburgerweg en de Nieuwe Zuidweg voor vrachtverkeer.
5. Het beperken van het hondenlosloopgebied.
6. Het herinrichten en omvormen van een bosperceel aan de Elburgerweg.
7. Het herinrichten van de parkeerplaats bij de schaapskooi door deze een stuk terug te leggen. Het aantal parkeerplaatsen blijft gelijk met de huidige situatie.
8. Het verharden van een zandpad tussen het Heerderstrand en de kiosk.
9. Een zandpad nabij de Schaapskooi wordt verhard met Schots graniet voor de toegankelijkheid voor invaliden.
10. De weg naar de parkeerplaats bij de schaapskooi wordt gestabiliseerd en verhard met klinkers, onder meer om het stof bij de kiosk tegen te gaan.

De onderstaande afbeeldingen 2 en 3 tonen een overzicht van de locaties van de verschillende ontwikkelingen in het gebied genummerd zoals hierboven benoemd. Afbeelding 3 geeft de plaats weer van de maatregelen op enige afstand van de Renderklippen, afbeelding 2 de maatregelen op de Renderklippen zelf.
Zie Bijlage 5 voor grotere versies van deze overzichtskaarten.

Figuur 2 Overzichtskaart maatregelen TOP Heerde rondom de Kiosk

Figuur 3 Overzichtskaart maatregelen TOP Heerde op grotere afstand

De bovenstaande maatregelen worden hieronder nader omschreven, met uitzondering van de punten 2 en 4 die voor zich spreken.

1.Veldschuur verbouwen voor outdooractiviteiten en horeca

De huidige Veldschuur is een locatie die wordt gebruik door de Jachtvereniging Heerde en de politie noordoost Gelderland, afdeling hondenpolitie. In het nieuwe plan zal de Veldschuur worden omgevormd tot een horecaonderneming (Figuur 4).

De volgende activiteiten zullen plaatsvinden:

- Een deel van de Veldschuur zal omgebouwd worden tot kleinschalige horecaonderneming. De jachtvereniging behoudt haar positie in de Veldschuur.
- Het gebouw zal 300 dagen per jaar geopend zijn van 10.00 tot 18.00 uur.
- Er wordt gerekend op 30 extra bezoekers per dag met name bij goedweerdagen, naar verwachting 9.000 per jaar in totaal.
- Aangenomen wordt dat de ontwikkeling vooral recreanten van elders uit de directe omgeving aantrekt (70%, onder meer vanwege de betere parkeervoorzieningen bij de kiosk)) en 30% nieuwe recreanten van verder weg.
- Verkeersverdeling 50% met de auto, 50% met de fiets.
- Aantal parkeerplekken huidig 15, nieuw te realiseren 15 parkeerplaatsen.
  De nieuwe parkeerplaatsen worden op het huidige terrein gerealiseerd.
- Na opstarten van de nieuwe veldschuur wordt een speelbos bij de veldschuur gerealiseerd.
- Aanbieden van natuurexcursies door bevoegde instanties.
- Aanleg van een natuurlijke houtwal rondom het perceel.

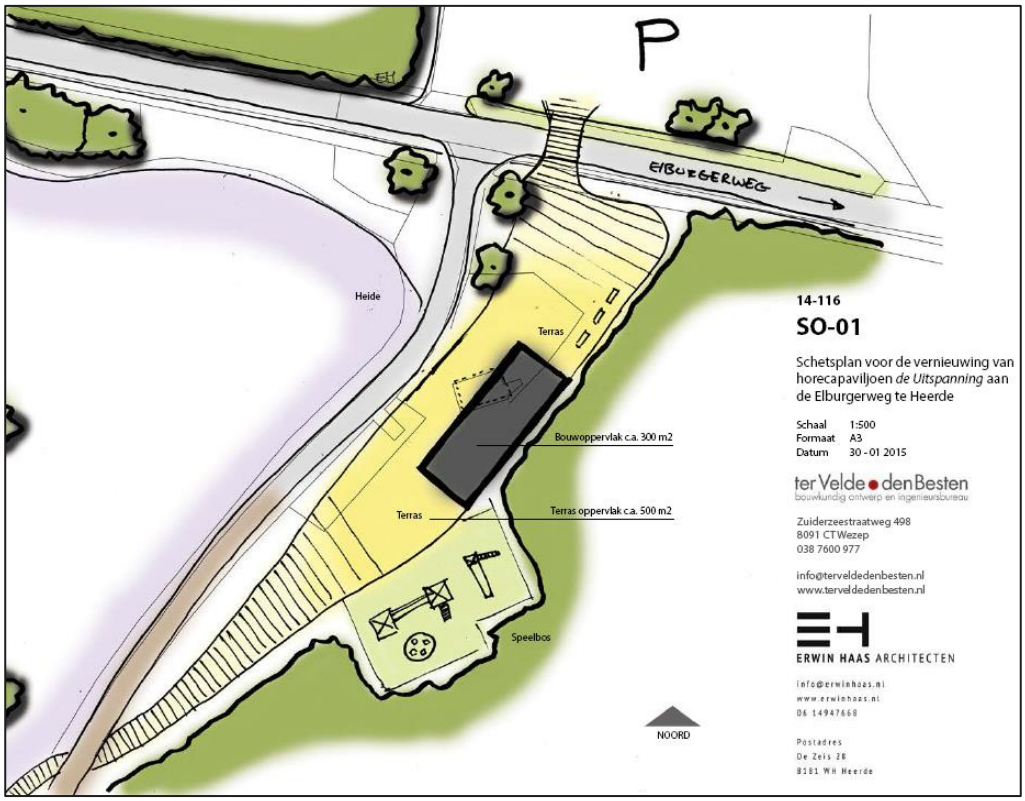
Figuur 4: De ontwikkelingen op de locatie van de Veldschuur

3.Uitbreiding van de Kiosk

De huidige kiosk ‘de Uitspanning’ aan de Elburgerweg (zie Figuur 5)zal worden uitgebreid tot een totale oppervlakte van 300 m² en een terras van 500 m² (Figuur 6). Daarnaast zal er op het terrein van de Kiosk een speelbos gecreëerd worden.

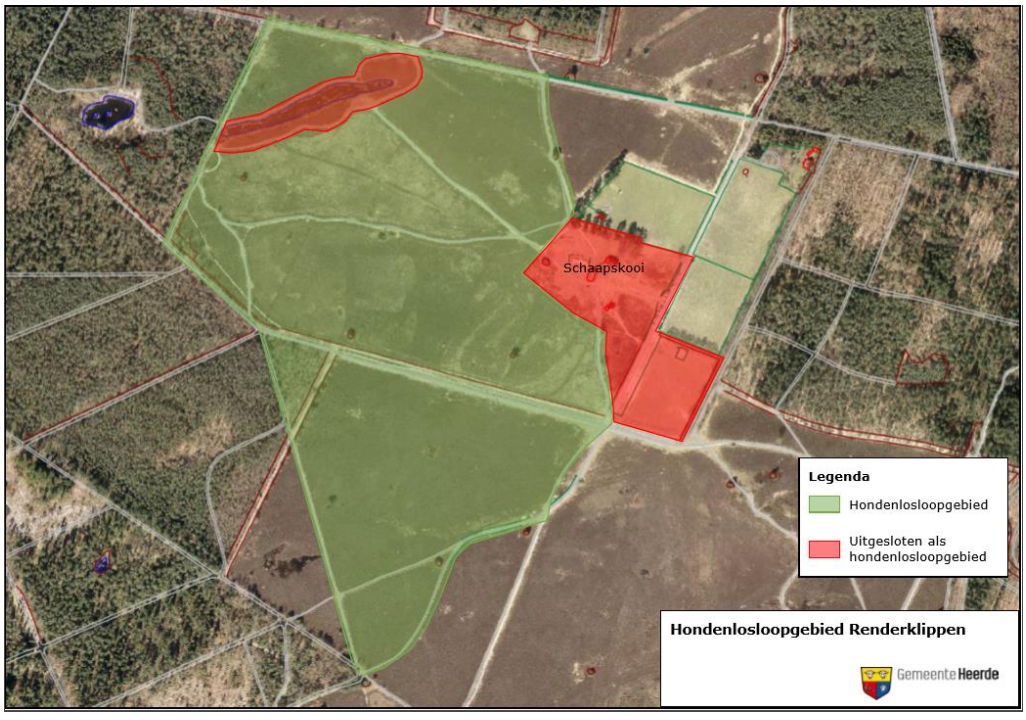
Figuur 5: De huidige kiosk ‘de Uitspanning’

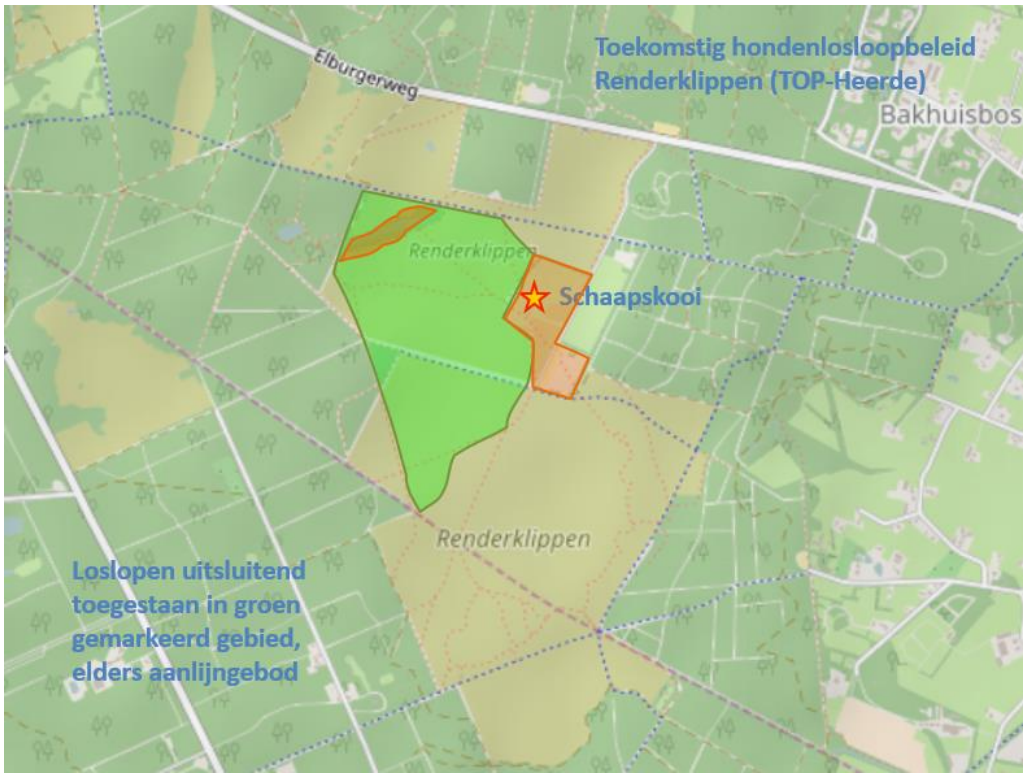
Figuur 6: De vernieuwde horecagelegenheid met een totaal van 300 m²

5. Beperken van het hondenlosloopgebied

In de huidige situatie is de gehele heide op de Renderklippen rond de schaapskooi hondenlosloopgebied. In de bossen moeten honden in de aangelijnd zijn. Het plan is om het hondenlosloopgebied te beperken tot een kleiner oppervlakte (figuren 6 en 7). Daarbij is de omgeving van het Wollegrasven, de schaapskooi en de speelweide uitgezonderd: hier mogen honden niet loslopen. Handhaving in het gebied is aanwezig in de vorm van een boswachter, tevens BOA, die toezicht houdt in het gebied om handhaving te garanderen.

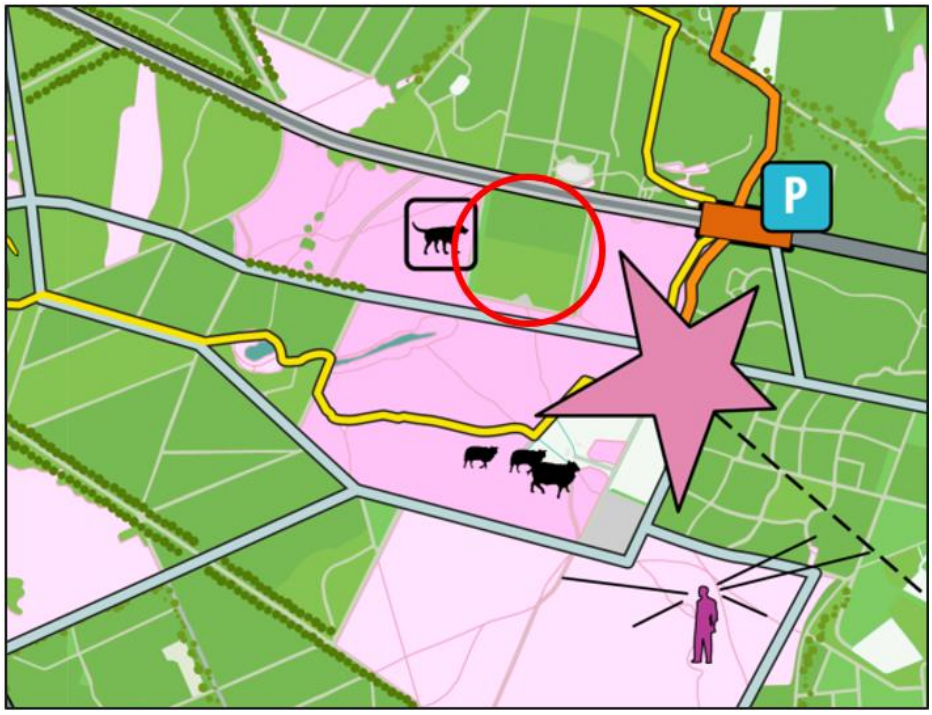
Figuur 7. Het beleid van de gemeente Heerde beoogt een aanzienlijke inperking van het losloopgebied rond de schaapskooi op de Renderklippen.

Figuur 8. De ligging van het losloopgebied in het totale plangebied. Op dit moment is de gehele heide op de Renderklippen hondenlosloopgebied. In de nieuwe situatie is alleen het groen gemarkeerde deel hondenlosloopgebied

6. Het herinrichten bosperceel aan de Elburgerweg

Het bosperceel ten westen van de kiosk, ten zuiden van de Elburgerweg, wordt voor een groot deel omgevormd tot heide.

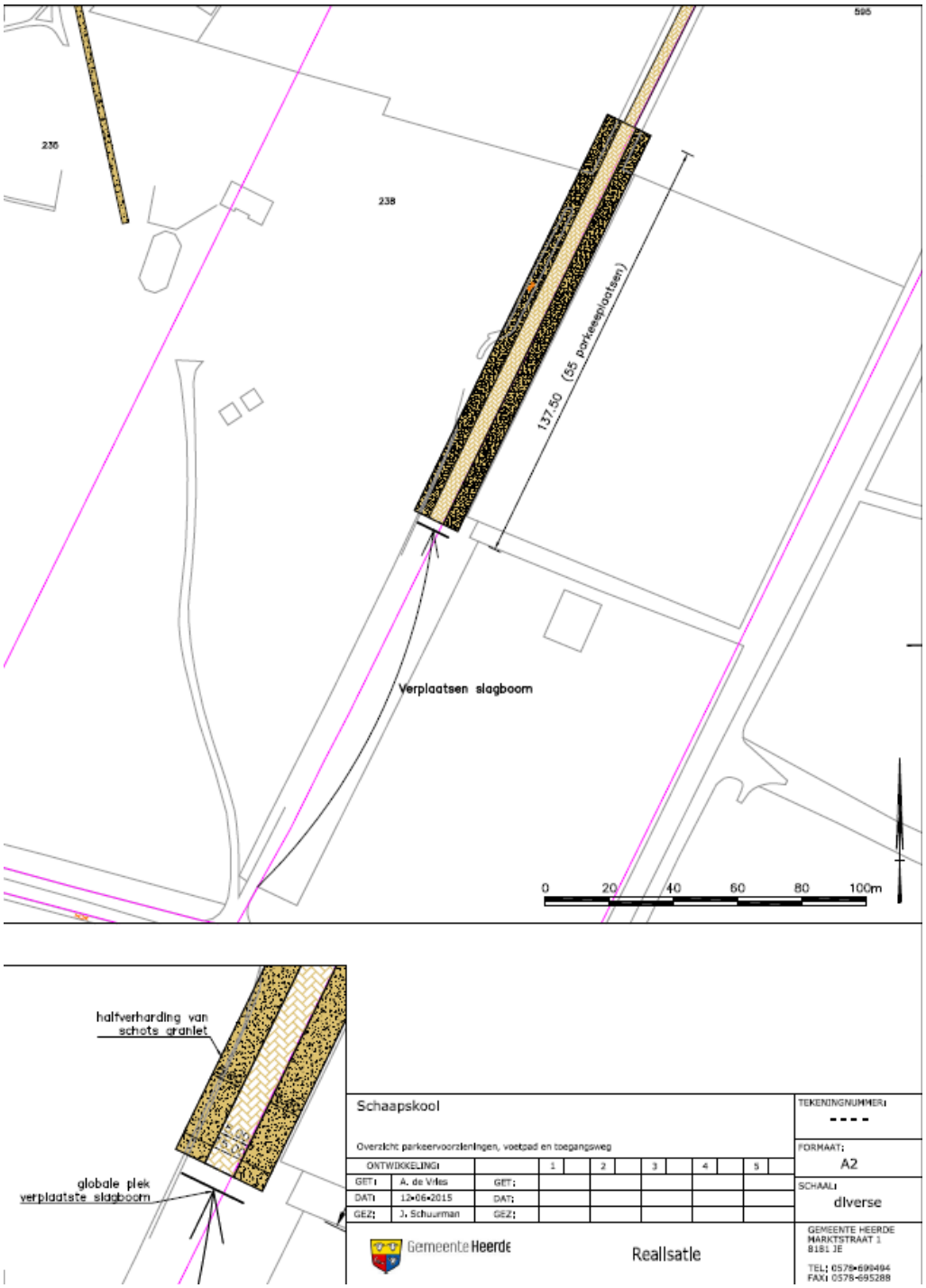

Figuur 9: De locatie van het te herinrichten bosperceel aan de Elburgerweg (Rood omcirkeld)

7. Het herinrichten van de parkeerplaats bij de schaapskooi.

De parkeerplaats bij de schaapskooi behoudt in de nieuwe situatie de bestaande capaciteit van 110 parkeerplaatsen. Door het slimmer inrichten van de parkeerplaats wordt echter ruimte bespaard voor heide. De parkeervakken worden half verhard met Schots graniet op een onderlaag van puin. De grond wordt niet gewoeld.

De slagboom wordt een eind in de richting van de Elburgerweg verplaatst, waardoor het laatste deel van de parkeerplaats niet meer zal worden gebruikt en bereden door auto's. De verbreding vindt plaats in de richting van het bos, niet in de richting van de hei.

Figuur 10. De nieuwe inrichting van de parkeerplaats bij de schaapskooi. De nieuwe parkeerplaats ligt in het verlengde van de oude parkeerplaats

8. De opwaardering zandpad tot verhard fietspad tussen het Heerderstrand en de Kiosk.

In de huidige situatie is er een gedeeltelijk onverhard (fiets)pad aanwezig tussen het Heerderstrand en de kiosk aan de Elburgerweg. Dit zandpad wordt opgewaardeerd tot verhard (beton) fietspad zodat het Heerderstrand en de kiosk beter te bereiken zijn voor recreanten. Het tracé volgt vrijwel geheel de ligging van het huidige pad.

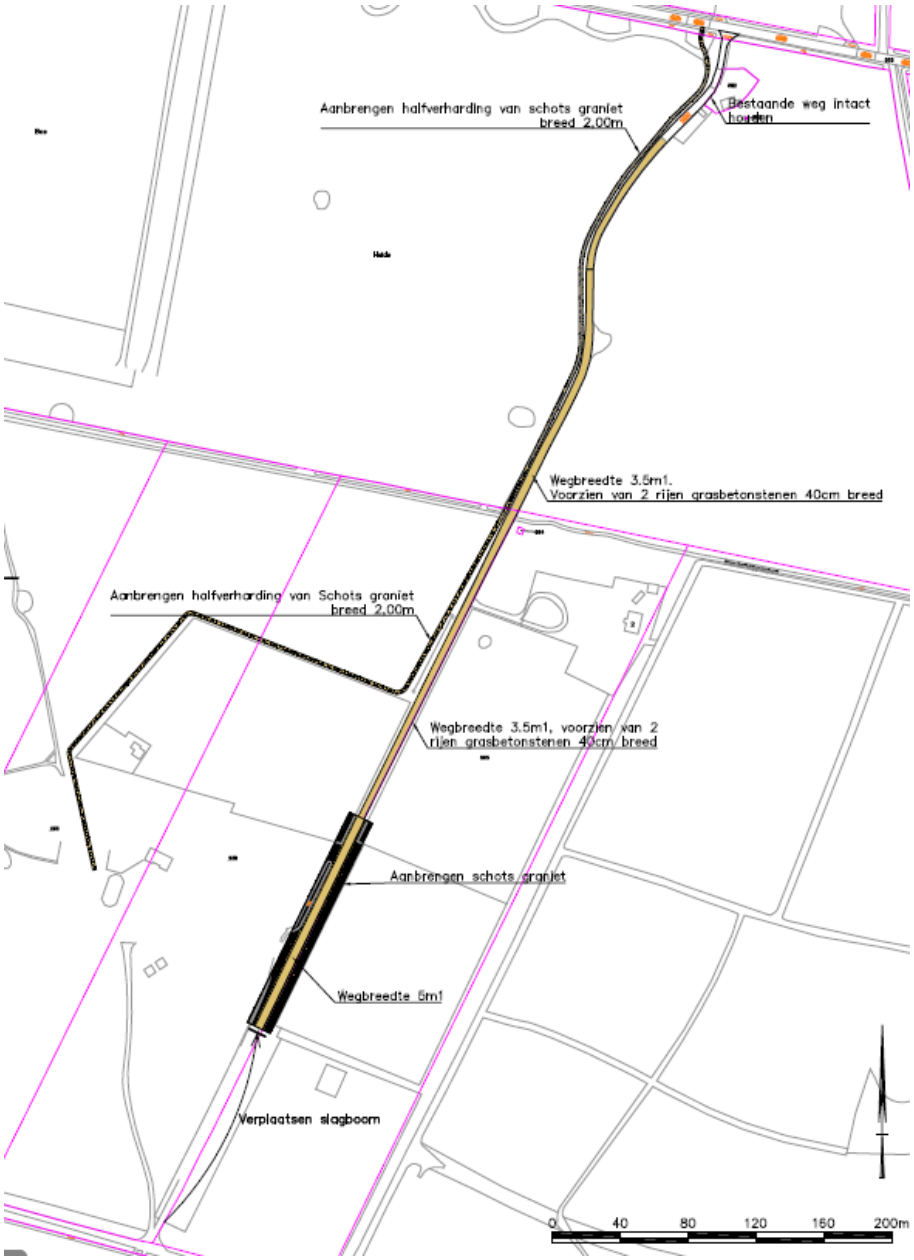

Figuur 11: Het nieuwe fietspad tussen het Heerderstrand en de Kiosk aan de Elburgerweg (tussen de blauwe strepen)

9. Opwaardering bestaand zandpad schaapskooi tot invalidentoegang en stabiliseren weg naar parkeerplaats

Om de ontsluiting naar de schaapskooi te verbeteren, worden twee maatregelen uitgevoerd. Het zandpad naar de parkeerplaatsen wordt tot aan de nieuwe slagboom verbeterd door het aanbrengen van een verharding van straatbaksteen (klinkerverharding), met aan de randen grasbeton.

Het wandelpad (nu zand) vanaf de Elburgerweg naar de Schaapskooi wordt daarnaast half verhard met Schots graniet om ook toegang voor invaliden mogelijk te maken. Het pad blijft even breed als in de huidige situatie.

Figuur 12. (Half)verharding van het voetpad tot invalidentoegang en het zandpad naar de parkeerplaats. Zichtbaar zijn ook de nieuwe inrichting van de parkeervakken en het verplaatsen van de slagboom.

3.4 Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zijn in deze toetsing opgenomen:

- Het invalidenpad en de weg naar de parkeerplaats bij de schaapskooi zorgen niet voor extra ruimtebeslag of versnippering gezien de paden even breed zijn als in de huidige situatie en de ligging ongewijzigd blijft. Ook vindt voor de opwaardering van de paden geen tijdelijk ruimtebeslag plaats buiten de paden.
- Bij de opwaardering van het padenstelsel en de parkeerplaatsen vindt geen tijdelijk ruimtebeslag en aantasting van aanwezige habitattypen plaats.
- Aanleg van de extra parkeerplaatsen bij de Veldschuur wordt uitgevoerd op reeds bestaand en ingericht terrein van het etablissement.
- De toename van het aantal toeristen door de opwaardering van de omgeving kiosk en schaapskooi wordt geschat op 30.000 per jaar na vijf jaar.
- Het aantal extra recreanten door het vernieuwen van de Veldschuur wordt geschat op 30 bezoekers per dag, een totaal van 9.000 per jaar.

- Er wordt niet gewerkt aan of gegraven in watergangen.
- Effecten van opwaarderen en verbouwen van de veldschuur, kiosk, padenstelsels en schaapskooi zijn beperkt en kortdurend van aard, in een gebied dat in de huidige situatie al sterk verstoord is door recreatie. De tijdelijke effecten zijn mede daardoor zeer beperkt en worden daarom niet nader getoetst.
- Er vindt geen ruimtebeslag plaats op habitattype H4130 Droge heide of H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen gezien de ligging van de nieuwe parkeerplaats buiten de begrenzing van deze habitattypen blijft.
- Er worden geen bomen gekapt voor de aanleg van het nieuwe speelbos bij de Kiosk en de Veldschuur.
- Er mag – zoals nu ook al het geval is – binnen dit deel van het Natura 2000-gebied en de daarin aangewezen habitattypen niet buiten de paden worden gewandeld.
- Wij gaan er gezien de aard van de werkzaamheden van uit dat verontreiniging en veranderingen in de grond- of oppervlaktewaterstanden als gevolg van het voornemen niet optreden.
- Verlichting en geluidsuitstoot (achtergrondgeluid) bij de Kiosk en Veldschuur blijven grosso modo gelijk aan de huidige situatie. Er is dus geen sprake van een substantiële toename in lichtuitstoot en geluiduitstoot naar de omgeving.

3.5 Te verwachten effecten

Ten aanzien van het voornemen zijn de volgende permanente effecten te verwachten:

- Verstoring door recreatie (zicht en geluid).
- Stikstofdepositie.
- Ruimtebeslag.

4 WET NATUURBESCHERMING

4.1 Natuurwaarden

4.1.1 Habitattypen

Het plangebied is gelegen in het Natura 2000-gebied Veluwe. Binnen dit Natura 2000-gebied is een aantal beschermde habitattypen aangewezen. De onderstaande tabel toont de kwalificerende habitattypen:

Tabel 1: Habitattypen aanwezig binnen Natura 2000-gebied de Veluwe

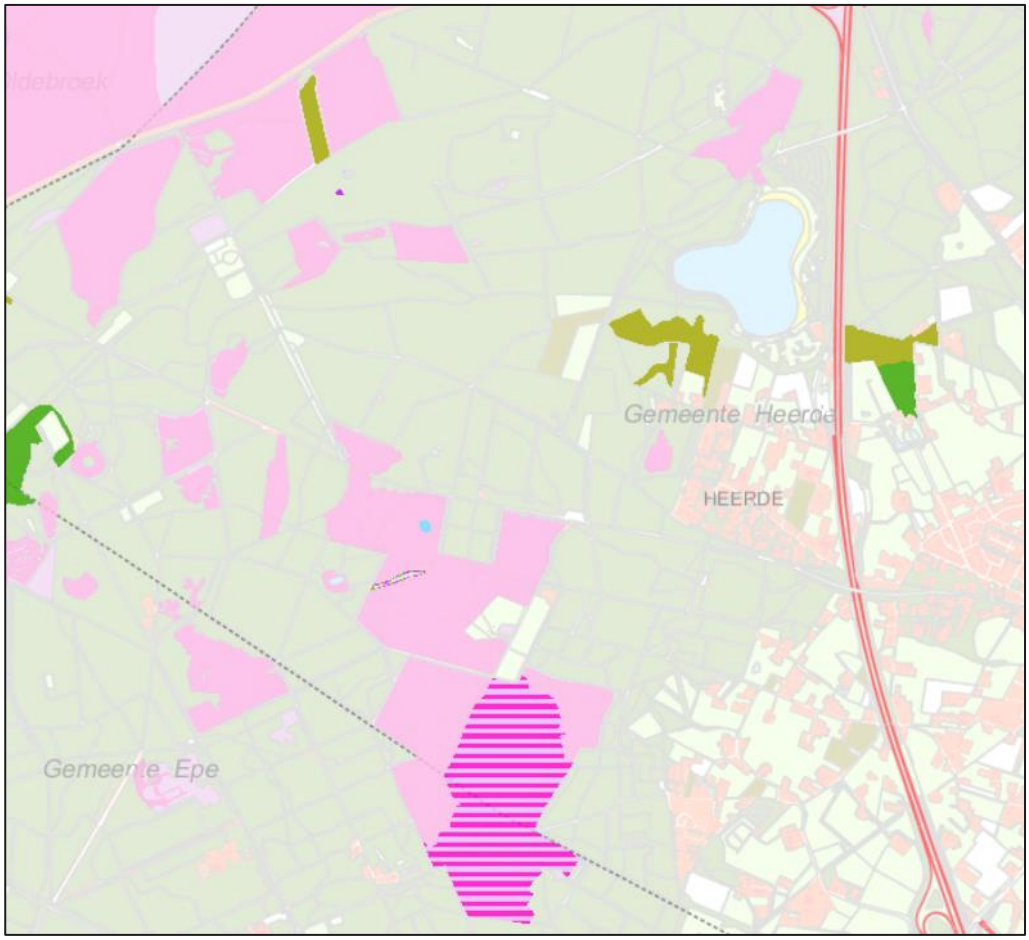
Habitatcode	Habitattype
H2310	Stuifzandheiden met struikhei
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen
H2330	Zandverstuivingen
H3130	Zwakgebufferde vennen
H3160	Zure vennen
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)
H4030	Droge heiden
H5130	Jeneverbesstruwelen
H6230	*Heischrale graslanden
H6410	Blauwgraslanden
H7110B	*Actieve hoogvenen (heideveentjes)
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
H7230	Kalkmoerassen
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst
H9190	Oude eikenbossen
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)

Van deze habitattypen is er maar een aantal aanwezig binnen het plangebied.

Binnen het plangebied kwalificeren delen als:

- H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen;
- H4030 Droge heiden;
- H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen;
- H9120 Beuken-eikenbossen met hulst;
- H9190 Oude eikenbossen.

Zie Figuur 13 voor de ligging van de habitattypen binnen het plangebied.

Figuur 13: De habitattypen in de omgeving van het plangebied. Roze = droge heide, Roze gestreept = Binnenlandse kraaiheibegroeiingen, mosgroen = oude eikenbossen, groen = beuken-eikenbossen met hulst, groen-paars gestreept = pioniervegetaties met snavelbiezen (provinciaalgeoregister.nl)

Effecten op de volgende habitattypen zijn bij voorbaat uitgesloten:

- H9120 Beuken-eikenbossen met hulst.
  Deze beuken eikenbossen liggen buiten het gebied waar ontwikkelingen plaatsvinden, ook is hier geen sprake van aantrekkend effect van recreanten, ook omdat de afstand tot de kiosk en Renderklippen groter is dan de meeste recreanten wandelen.
- H9190 Oude eikenbossen.
  Er ligt een oppervlakte oud eikenbos tussen het Heerderstrand en de Kiosk. Recreanten mogen hier niet van de paden afwijken en ontwikkelingen zijn op bestaande padenstelsels gepland.
- H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen
  Recreanten mogen niet van de paden afwijken en er zijn geen ontwikkelingen rond dit habitattype gepland.

Effecten op H4030 Droge heiden en H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen zijn daarentegen niet bij voorbaat uitgesloten.

4.1.2 Habitatrichtlijnsoorten

Voor het Natura 2000-gebied de Veluwe is een aantal habitattypen aangewezen.

De onderstaande tabel, Tabel 2 toont de kwalificerende habitatrichtlijnsoorten voor de Veluwe.

Tabel 2: De habitatrichtlijnsoorten aangewezen voor de Veluwe

Soortcode	Habitatrichtlijnsoort
H1096	Beekprik
H1318	Meervleermuis
H1083	Vliegend hert
H1163	Rivierdonderpad
H1042	Gevlekte witsnuitlibel
H1166	Kamsalamander
H1831	Drijvende waterweegbree

Een aantal van deze habitatrichtlijnsoorten kan op basis van afwezigheid van geschikte habitats in het plangebied van TOP Heerde worden uitgesloten van effecten. Zie Tabel 3 voor deze selectie.

Tabel 3: De verwachte aanwezigheid van habitatrichtlijnsoorten in het plangebied

Soortcode	Habitatrichtlijnsoort	Geschikt habitat aanwezig	Effect uitgesloten
H1096	Beekprik	Ja. De beekprik is mogelijk aanwezig in de sprengen nabij Heerde en rondom het plangebied.	Nee
H1318	Meervleermuis	Nee. Er zijn geen verblijfplaatsen bekend in het plangebied. De IJssel en de uiterwaarden van de IJssel worden wel als migratieroute gebruikt door deze soort. Het plangebied maakt geen deel uit van deze migratieroute.	Ja
H1083	Vliegend hert	Ja. Leefgebied in eikenbomen als onderdeel van eikenbos en lanen met rottend hout. Er zijn in 2004 en 2005 tweemaal enkele vliegende herten waargenomen in het plangebied in een tuin en bij een camping (Smit en Krekels, 2008).	Nee
H1163	Rivierdonderpad	Nee. Deze soort is gebonden aan snelstromende beken en rivieren zoals de IJssel. Deze zijn niet aanwezig binnen het plangebied.	Ja
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	Nee. Deze soort is gebonden aan vennen en laagveenmoerassen met structuurrijke vegetatie. Deze habitat is niet aanwezig binnen het plangebied.	Ja
H1166	Kamsalamander	Nee. Deze soort is gebonden aan kleinschalig landschap met poelen op de rand van bos naar agrarisch gebied. Deze soort is aanwezig in het gebied ten zuidwesten van de Dellenweg. Geschikt habitat voor deze soort komt niet voor binnen het plangebied.	Ja.
H1831	Drijvende waterweegbree	Nee. Het plangebied valt niet binnen het verspreidingsgebied van drijvende waterweegbree.	Ja

Op een aantal habitatrichtlijnsoorten die leefgebied hebben binnen het plangebied kunnen effecten bij voorbaat worden uitgesloten gezien er door de werkzaamheden en ontwikkelingen geen effecten op hun leefgebied zijn te verwachten. Zie hiervoor Tabel 4.

Tabel 4: Habitatrichtlijnsoorten waarvoor op basis van de werkzaamheden effecten kunnen worden uitgesloten

Soortcode	Habitatrichtlijnsoort	Werkzaamheden in en rond leefgebied	Effect uitgesloten
H1096	Beekprik	Nee. Er wordt niet gewerkt in en rond de sprengenbeken nabij Heerde en het plangebied. Effecten op leefgebied van de beekprik zijn daarom bij voorbaat uitgesloten.	Ja

Enkel effecten op vliegend hert zijn niet bij voorbaat uit te sluiten. Effecten op deze soort wordt in de onderstaande passende beoordeling nader getoetst.

4.1.3 Vogelrichtlijnsoorten

Er komen een aantal vogelrichtlijnsoorten voor binnen Natura 2000-gebied de Veluwe die als kwalificerend zijn aangewezen. De onderstaande tabel toont deze vogelrichtlijnsoorten (Tabel 5).

Tabel 5: Vogelrichtlijnsoorten aanwezig binnen Natura 2000-gebied de Veluwe

Soortcode	Vogelrichtlijnsoort
A072	Wespendief
A224	Nachtzwaluw
A229	IJsvogel
A233	Draaihals
A236	Zwarte specht
A246	Boomleeuwerik
A255	Duinpieper
A276	Roodborsttapuit
A277	Tapuit
A338	Grauwe klauwier

Van deze vogelrichtlijnsoorten wordt op basis van aanwezige habitats een aantal soorten verwacht binnen het plangebied. Onderstaande tabel geeft aan voor welke soorten op basis van habitatgeschiktheid effecten bij voorbaat uitgesloten kunnen worden.

Tabel 6: De verwachte aanwezigheid van vogelrichtlijnsoorten in het plangebied

Habitatrichtlijn-soort	Voorkomen en habitatgeschiktheid	Effect uitgesloten
A072 Wespendief	De bossen in het plangebied vormen leefgebied voor deze soort.	Nee.
A224 Nachtzwaluw	Er is geen kernleefgebied aanwezig van deze soort. Het aanwezige heideterrein is niet geschikt als primair leefgebied voor deze soort omdat de nachtzwaluw zeer gevoelig is voor recreatie en verstoring. Het heideterrein is van beperkte omvang, waardoor randeffecten groot zijn en wordt in de huidige situatie door recreanten met loslopende honden bezocht.	Ja.
A229 IJsvogel	IJsvogel komt voor in de sprengenbeken nabij het Heerderstrand.	Nee
A233 Draaihals	Er is geen kernleefgebied aanwezig van deze soort. Het heideterrein is van beperkte omvang, waardoor randeffecten van verstoring groot zijn en het terrein wordt in de huidige situatie door recreanten met loslopende honden bezocht. Het heideterrein is niet geschikt voor deze soort gezien draaihals zeer gevoelig is voor recreatieverstoring.	Ja.
A236 Zwarte specht	De bossen in het plangebied vormen leefgebied voor deze soort.	Nee.
A246 Boomleeuwerik	Boomleeuwerik is aantal keer waargenomen in het plangebied. Er is geschikt leefgebied van deze soort aanwezig in de bosranden rondom open heidegebied.	Nee.
A255 Duinpieper	Er is geen kernleefgebied aanwezig van deze soort. Het heideterrein is van beperkte omvang, waardoor randeffecten groot zijn en wordt in de huidige situatie door recreanten met loslopende honden bezocht. Het aanwezige heideterrein is niet geschikt voor deze soort gezien duinpieper zeer gevoelig is voor recreatie en verstoring.	Ja.
A276 Roodborsttapuit	De Renderklippen is mogelijk leefgebied voor deze soort die op de Veluwe aan heide gebonden is. Daarnaast is deze soort niet zeer gevoelig voor verstoring door recreatie.	Nee.
A277 Tapuit	Er is geen kernleefgebied aanwezig van deze soort. Het heideterrein is van beperkte omvang, waardoor randeffecten groot zijn en wordt in de huidige situatie door recreanten met loslopende honden bezocht. Het aanwezige heideterrein is niet geschikt als kernleefgebied voor deze soort gezien tapuit zeer gevoelig is voor recreatie en verstoring.	Ja.
A338 Grauwe klauwier	Er is geen kernleefgebied aanwezig van deze soort. Het heideterrein is van beperkte omvang, waardoor randeffecten groot zijn en wordt in de huidige situatie door recreanten met loslopende honden bezocht. Het aanwezige heideterrein is niet geschikt als kernleefgebied voor deze soort gezien grauwe klauwier zeer gevoelig is voor recreatie en verstoring.	Ja.

Op een aantal habitatrichtlijnsoorten die leefgebied hebben binnen het plangebied kunnen effecten bij voorbaat worden uitgesloten gezien er door de werkzaamheden en ontwikkelingen geen effecten op hun leefgebied zijn te verwachten. Zie hiervoor Tabel 7.

Tabel 7: Het voorkomen van habitatrichtlijnsoorten binnen het plangebied

Vogelrichtlijn-soort	Werkzaamheden in en rond leefgebied	Effect uitgesloten
A229 IJsvogel	Nee. Er wordt niet gewerkt in en rond de sprengenbeken nabij Heerde en het plangebied. Effecten op leefgebied van ijsvogel zijn daarom bij voorbaat uitgesloten.	Ja

Van een aantal vogelrichtlijnsoorten kunnen effecten niet op voorhand uitgesloten worden.

Dit zijn de onderstaande soorten:

- A072 Wespendief.
- A236 Zwarte specht.
- A246 Boomleeuwerik.
- A276 Roodborsttapuit.

Effecten op deze soorten worden in de onderstaande passende beoordeling nader getoetst.

4.2 Toetsingskader

In onderstaande tabel wordt per aspect aangegeven welke planonderdelen relevant zijn en of het effect kwantitatief of kwalitatief wordt bepaald.

Tabel 8: Toetsingskader

Aspect	Relevante planonderdelen	Methode effectbepaling
Ruimtebeslag	Omvormen bosperceel ten westen kiosk tot heide Kap bomen voor uitbreiding kiosk en terras	Kwalitatief
Verstoring (licht, geluid en zicht)	Wijziging in aantal bezoekers: • Aantrekkende werking veldschuur. • Beperken hondenlosloopgebied. • Opwaarderen fietspad en aanleg invalidenpad. • Opknappen kap van de schaapskooi. • Opknappen kiosk en veldschuur. Wijzigingen in gemotoriseerd verkeer door: • Aantrekkende werking veldschuur • Aantrekkende werking kiosk • Sluiten Elburgerweg en Nieuwe Zuidweg voor vrachtverkeer Lichtverstoring bij opwaardering van de Veldschuur en Kiosk.	Kwalitatief
Stikstofdepositie	Wijzigingen in gemotoriseerd verkeer door: • Aantrekkende werking veldschuur • Aantrekkende werking kiosk • Sluiten Elburgerweg en Nieuwe Zuidweg vrachtverkeer	Kwantitatief m.b.v. berekening in Aerius

4.3 Te toetsen effecten

De onderstaande tabel toont de kwalificerende waarden en effecten die in de Passende Beoordeling nader getoetst worden.

Daarvoor doen we de volgende aannames op basis van paragraaf 3.3 Uitgangspunten en paragraaf 3.2 Maatregelenpakket recreatie:

- Stikstofdepositie heeft enkel directe effecten op habitattypen.
- Ruimtebeslag is niet aan de orde op het open landschap enkel op een bosperceel.
- Habitattypen zijn niet gevoelig voor verstoring door geluid en zicht.

Tabel 9: De te verwachten effecten op de kwalificerende natuurwaarden

Kwalificerende natuurwaarde	Verstoring (geluid, zicht)	Stikstofdepositie	Ruimtebeslag
H4030 Droge heiden		X	
H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen		X	
H1083 Vliegend hert	X		X
A072 Wespendief	X		X
A236 Zwarte specht	X		X
A246 Boomleeuwerik	X		X
A276 Roodborsttapuit	X		

4.4 Effectbeschrijving en beoordeling

De effectbeschrijving en beoordeling wordt per effectketen behandeld.

4.4.1 Ruimtebeslag

4.4.1.1 Kap bomen uitbreiding kiosk

Ten aanzien van de uitbreiding van de kiosk en het terras wordt een aantal bomen gekapt van het omringende bosperceel. Het gaat hier om maximaal 700 m^2.

Deze bomen maken geen deel uit van aangewezen habitattype. Dit is enkel voor de uitbreiding van de kiosk, voor de realisatie van het speelbos worden zoveel mogelijk bomen gehandhaafd. Wel kan dit aantasting van leefgebied van aanwezige kwalificerende soorten tot gevolg hebben. De directe omgeving van de kiosk is in de huidige situatie echter al sterk verstoord door recreatie. De kwaliteit van het leefgebied in de bosrand rondom de kiosk is voor vele soorten dan ook matig en vormt daarom geen kernleefgebied voor kwalificerende soorten. Een effect op het leefgebied van aanwezige vogelrichtlijnsoorten of Vliegend hert is derhalve niet te verwachten, te meer daar de genoemde soorten – mede door de toch al hoge recreatiedruk – nauwelijks gebruik maken van het plangebied. Negatieve effecten van het kappen van enkele bomen rondom de kiosk zijn uitgesloten.

4.4.1.2 Omvormen bosperceel

Effecten van ruimtebeslag vinden plaats op soorten die hun leefgebied hebben in het bosperceel aan de Elburgerweg dat wordt omgevormd tot open heidelandschap.

Het gaat hier om een perceel van 6,5 hectare dat wordt omgevormd.

Vliegend hert

Er zijn in 2004 en 2005 tweemaal enkele vliegende herten waargenomen in het plangebied in een tuin en bij een camping (Smit en Krekels, 2008). Dit zijn de meest noordelijke waarnemingen van deze soort bekend op de Veluwe. Het kernleefgebied van deze soort bevindt zich zuidelijker op de Veluwe. Het is onbekend of er sprake is van een gevestigde populatie in de gemeente Heerde. Wel zal deze populatie, indien aanwezig, gezien het beperkt aantal waarnemingen klein zijn.

De landelijke staat van instandhouding van deze soort is matig ongunstig, met een matig ongunstig beeld voor het leefgebied van deze soort in Nederland. Daarnaast is er sprake van een uitbreidingsdoelstelling voor omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor deze soort. Er is sprake van verlies van 6,5 hectare bosperceel.

De aanwezigheid van geschikt habitat in de vorm van oude eikenbomen met rottend hout in het bosperceel is ons niet bekend. Afhankelijk van het aandeel oude eikenbomen of jong eikenhout kan dit leiden tot een negatief effect. Om de significantie van dit effect te bepalen moet nader onderzoek uitgevoerd worden naar de geschiktheid van het bosperceel als leefgebied voor het vliegend hert.

Wespendief en Zwarte specht

Gezien de grootte van het bosperceel aan de Elburgerweg (6,5 hectare) is het onwaarschijnlijk, maar niet onmogelijk dat een enkel koppel wespendief of zwarte specht hier broedt. Het gaat hier om een perceel bos dat aan drie zijden door open landschap is omringd. Aan de noordzijde grenst het aan bos, met tussenliggende weg. Gezien de huidige staat van verstoring van de Renderklippen en het padenstelsel dat het bosperceel omkadert, is de verwachting dat dit perceel in de huidige situatie aanzienlijk verstoord wordt waardoor de kwaliteit van dit leefgebied niet optimaal is.

Dit terwijl wespendief een voorkeur heeft voor aaneengesloten bos met een oppervlakte van minimaal 1.400 hectare. In het geval van wespendief is het perceel daarom vooral geschikt als secundair leefgebied. De landelijke staat van instandhouding van de wespendief is beoordeeld als gunstig met een gunstig beeld voor het leefgebied van deze soort. De doelstelling is behoud van omvang en kwaliteit van leefgebied voor deze soort. De populatie is naar schatting iets kleiner dan de referentie van 400 paar landelijk (Persoonlijk commentaar Provincie Gelderland).

Het bosperceel aan de Elburgerweg bestaat voor de wespendief uit secundair leefgebied. Dit betekent dat wespendieven er waarschijnlijk slechts gebruik van maken om te foerageren en doorheen te vliegen, als onderdeel van een veel groter leefgebied. Dat het bosje wordt gebruikt als broedlocatie is onwaarschijnlijk (maar niet onmogelijk). Significant negatieve effecten op de staat van instandhouding zijn daarom onwaarschijnlijk, maar niet geheel uitgesloten. Het is nodig om voor het omvormen van het bosperceel een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

Het bosperceel zal door de afwezigheid van oudere en grotere bomen en de aanwezige recreatiedruk (randeffecten van omliggend terrein) beperkt gebruikt worden als primair leefgebied voor zwarte specht. De landelijke staat van instandhouding van de zwarte specht is beoordeeld als gunstig met een gunstig beeld voor het leefgebied van deze soort. De doelstelling is behoud van omvang en kwaliteit van leefgebied voor deze soort. De populatie is daarnaast groter dan de referentie van 800 paar landelijk.

Het bosperceel aan de Elburgerweg bestaat voor de zwarte specht uit niet optimale kwaliteit primair leefgebied. Dit betekent dat zwarte specht er waarschijnlijk slechts gebruik van maakt om te foerageren en doorheen te vliegen, als onderdeel van een veel groter leefgebied. Dat het bosje wordt gebruikt als broedlocatie is onwaarschijnlijk (maar niet onmogelijk). Significant negatieve effecten op de staat van instandhouding zijn daarom onwaarschijnlijk, maar niet geheel uitgesloten. Het is nodig om voor het omvormen van het bosperceel een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

Boomleeuwerik en roodborsttapuit

De boomleeuwerik en de roodborsttapuit komen voor op de kleine en grotere heideterreinen en open terreinen zoals de Renderklippen. De beide soorten zijn gebaat bij jonge bosaanplant en ruigtezomen, maar komen niet voor in een uitgegroeid bosperceelbos. De omvorming van het bosperceel naar heide zal daarom juist een positief effect hebben op het leefgebied van deze soort. Vooral gezien dit terrein verboden wordt voor loslopende honden en er geen paden doorheen worden aangelegd. Het omvormen van dit bosperceel heeft geen negatieve effecten op beide soorten omdat er in de huidige situatie geen functies voor de soorten aanwezig zijn in het bosperceel. Negatieve effecten op boomleeuwerik zijn daarmee uitgesloten.

4.4.2 Verstoring

4.4.2.1 Recreatie

Verstoring door recreatie bestaat uit effecten van licht, geluid en zicht door recreanten zelf alsmede van de aanwezige constructies en gebouwen.

Vliegend hert

Er zijn in 2004 en 2005 tweemaal enkele vliegende herten waargenomen in het plangebied in een tuin en bij een camping (Smit en Krekels, 2008). Dit zijn de meest noordelijke waarnemingen van deze soort bekend op de Veluwe. Het kernleefgebied van deze soort bevindt zich zuidelijker op de Veluwe. Het is onbekend of er sprake is van een gevestigde populatie in de gemeente Heerde. Wel zal deze populatie, indien aanwezig, gezien het beperkt aantal waarnemingen klein zijn.

Verstoring van deze soort zal niet voorkomen gezien er maar zeer lage aantallen van deze soort aanwezig zijn. Recreanten zijn daarnaast aan het padenstelsel gebonden. Ook zal de toename van verstoring door de ontwikkelingen gebonden zijn aan de gebieden die in de huidige situatie al sterk verstoord zijn. Dit zijn met name de hoofdpaden en open plekken zoals de Renderklippen waar vliegend hert geen functioneel leefgebied heeft. Negatieve effecten op deze soort zijn uitgesloten.

Wespendief, zwarte specht, boomleeuwerik en roodborsttapuit

In de toekomstige situatie worden extra bezoekers verwacht. Dit betekent dat de recreatiedruk met name rondom de kiosk, veldschuur en schaapskooi in theorie zal toenemen. Vooral de verstoring rondom de parkeerplaats bij de schaapskooi, de directe omgeving van de kiosk en de Veldschuur zal hoog zijn. Deze locaties zijn ook nu al druk bezocht en voor de genoemde soorten verstoord. Een extra effect op de genoemde soorten is derhalve niet te verwachten, te meer daar de genoemde soorten – mede door de toch al hoge recreatiedruk – nauwelijks gebruik maken van het plangebied.

Een belangrijke verandering is bovendien dat het hondenlosloopgebied verkleind wordt. Dit is voor de genoemde soorten een positief effect.

Wespendief en zwarte specht zijn veelal aan de bossen gebonden, terwijl de recreatie met name toe zal nemen op en rond de open plaatsen op de Renderklippen, het hoofdpadenstelsel en de locaties die in de huidige situatie toch al sterk verstoord zijn (Veldschuur, Kiosk, schaapskooi en parkeerplaats). Wespendief en zwarte specht zullen geen negatieve effecten ondervinden van de ontwikkelingen in recreatie in het gebied.

De boomleeuwerik en de roodborsttapuit komen in kleine aantallen voor op de kleine en grotere heideterreinen en open terreinen zoals de Renderklippen. Hoewel het aantal recreanten zal toenemen door de ontwikkelingen, zal dit met name zijn op locaties die in de huidige situatie al sterk verstoord zijn. De afname van het hondenlosloopgebied zal er daarnaast voor zorgen dat er sprake is van minder verstoring op de heide buiten de aanwezige padenstelsels. De verstoring van boomleeuwerik en de roodborsttapuit kan zelfs in beperkte mate afnemen.

Deze soorten zullen geen negatieve effecten ondervinden van de ontwikkelingen in de recreatie.

4.4.2.2 Verkeer

Veranderingen in gemotoriseerd verkeer heeft mogelijk geluidseffecten op het Natura 2000-gebied tot gevolg. Door de aantrekkende werking van de vernieuwde kiosk zal het verkeer naar de kiosk in beperkte mate toenemen. De toename wordt vooral overdag en op mooie dagen verwacht, wat een beperkt aantal dagen per jaar is.
De Elburgerweg en de Nieuwe Zuidweg worden echter afgesloten voor vrachtverkeer waardoor verstoring door zwaar verkeer langs deze wegen jaarrond afneemt.

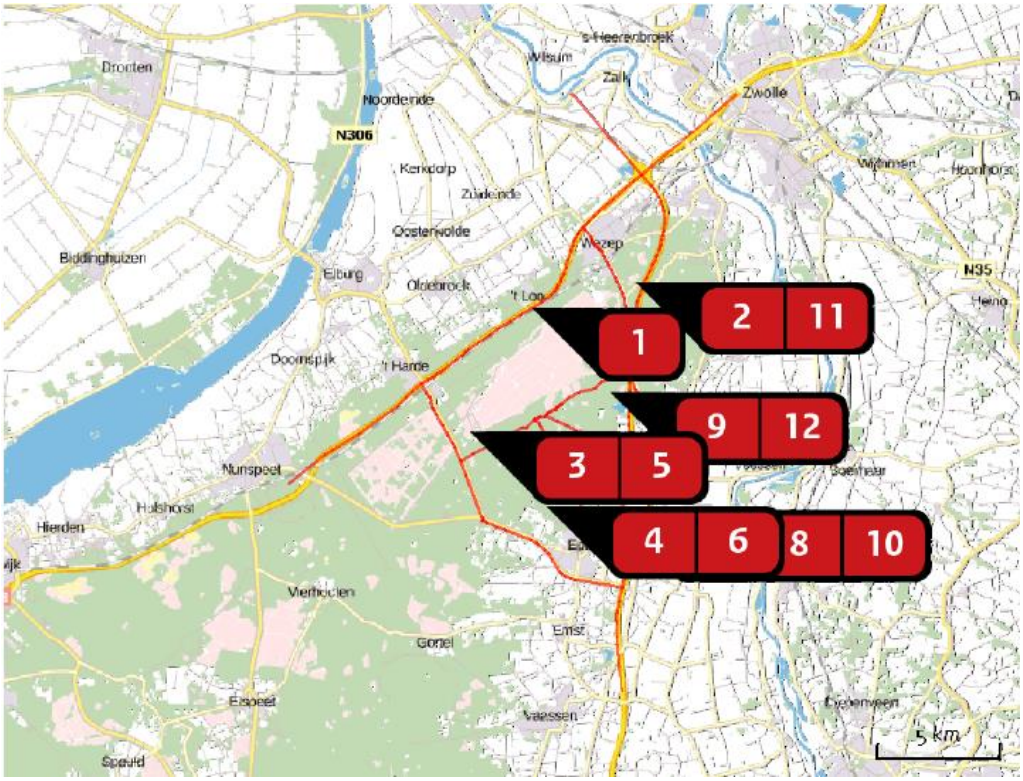
Uit geluidsberekeningen blijkt dat de geluidscontouren gemiddeld over het jaar licht afnemen tegenover de huidige verstoring. Negatieve effecten van geluidsverstoring op het Natura 2000-gebied en de kwalificerende waarden zijn daarom uitgesloten.

4.4.3 Stikstofdepositie: verzuring en vermesting

4.4.3.1 Berekening

De Aerius calculator versie 2016L_20171003_1682e2550c en de database versie 2016L_20170828_c3f058f00f van december 2016 zijn op 11 december 2017 gebruikt voor het berekenen van stikstofeffecten in het gebied. Hierbij is de huidige situatie tegen de plansituatie uitgezet. Stikstofdepositie vanaf de belangrijkste wegen in en rondom het plangebied is berekend. Hiervan zijn de effecten van de Elburgerweg en de Nieuwe Zuidweg op het gebied nader uitgelicht.

Zie de onderstaande afbeelding voor een overzicht van het wegenstelsel waarvoor stikstofdepositie is berekend.

Figuur 14: De wegen in en rond het plangebied waarvoor stikstofdepositie is berekend (rood gearceerd). Overige wegen zijn geel gearceerd

4.4.3.2 Effectbeschrijving

Relevante effecten van stikstofdepositie kunnen optreden op de Natura 2000-gebieden Veluwe en de Rijntakken. De onderstaande tabel toont de resultaten van de uitgevoerde Aerius berekening voor het project. Stikstofdepositie is voor de huidige situatie en de plansituatie berekend.

De grootste factoren van belang voor deze ontwikkeling zijn als volgt:

- Toename van stikstofdepositie door de aantrekkende werking van de kiosk.
- Afname van stikstofdepositie door het omleiden van het vrachtverkeer van de Nieuwe Zuidweg en de Elburgerweg naar de A28 en A50. Hierdoor verschuift de belasting in het centrale deel van de Veluwe, maar verschuift naar de omgeving van de snelwegen.

Uit tabel 5 blijkt dat er ten aanzien van het voornemen geen sprake is van een toename van stikstofdepositie.

Tabel 10: De stikstofdepositie in de huidige situatie en de plansituatie

Natuurgebied	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil *
Veluwe	61,36	62,16	+ 0,80
Rijntakken	208,94	209,22	+ 0,27

De onderstaande tabel toont de habitattypen waarbij sprake is van een verschil in depositie. Hieruit blijkt dat er alleen op de Veluwe toename is van depositie op kwalificerende habitattypen en zoekgebieden van habitattypen. In de IJsselvallei (Natura 2000-gebied Rijntakken) is de toename op de habitattypen H6120 Stroomdalgraslanden en H6510A Glanshaverhooilanden en H91E0B Essen-iepenbossen ruim minder dan 0,05 mol/ha/jaar.

Zie Bijlage 4 voor de volledige lijst met posities.

Habitattypen

Tabel 11: Het verschil in depositie in de huidige en de plansituatie.
In deze tabel zijn alleen de toenames boven 0,05 mol/ha/jaar opgenomen.

Habitattypen Veluwe	Verschil huidig en plansituatie (mol/ha/jaar)
Kwalificerende habitattypen	
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	+ 0,46
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	+ 0,43
H9190 Oude eikenbossen	+ 0,36
H2330 Zandverstuivingen	+ 0,22
H4030 Droge heiden	+ 0,20
H5130 Jeneverbesstruwelen	+ 0,11
Zoekgebieden	
ZGH4030 Droge heiden	+ 0,43

De conclusie met betrekking tot de depositietoename op de Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken is:

- Er is een toename op 5 kwalificerende habitattypen en één zoekgebied
- De hoogste toename is + 0,46 mol/ha/jaar (op H2310 Stuifzandheiden met struikhei)
- Toenames van > 0.20 mol/ha/jaar worden vooral berekend voor de directe omgeving van de snelwegen A28 en A50 (zie bijlage 5)
- Er is géén toename boven de 0,05 mol/ha/jaar op de habitattypen van de IJsselvallei (het Natura 2000-gebied Rijntakken).

Uit bijlage 5 blijkt dat het maatregelenpakket van het TOP Heerde tot gevolg heeft dat de stikstofdepositie in het centrale deel van de Veluwe licht daalt of gelijk blijft. De afname is het grootst rond de wegen waar in het plan geen vrachtverkeer is toegestaan. Doordat het vrachtverkeer nu wordt omgeleid naar de snelwegen, is er sprake van een lichte toename rond de A28 en de A50 en bij de toerit vanuit Heerde naar de A50. De toename van de depositie is op de Veluwe in de orde van 0,00 tot 0,20 mol/ha/jaar. Alleen in de zeer directe omgeving van de beide snelwegen is de toename hoger, maar altijd minder dan 1 mol/ha/jaar.

Stuifzandbegroeiingen als H2310 (Stuifzandheiden met struikhei) en H2330 (Zandverstuivingen) zijn zeer gevoelig voor stikstoftoename. In dit geval is de toename op de hexagoon met de hoogste toename op deze typen is 1,1 respectievelijk 1,3 promille ten opzichte van de referentieberekening (situatie zonder maatregelenpakket). Hetzelfde geldt voor de droge habitattypen H4030 Droge heiden en H5130 jeneverbesstruwelen. De maximale toename ten opzichte van de referentiesituatie is hier 1,3 respectievelijk 1,4 promille. Een toename in deze orde heeft geen ecologische betekenis. Veranderingen in de vegetatie die hiervan het gevolg zijn, zijn in de praktijk niet zichtbaar en meetbaar en vallen weg in de marge van het beheer. Gezien de toename van 0,46 mol/ha/jaar concluderen wij bovendien dat het om een hexagon in de directe omgeving van een van beide snelwegen ligt, waar de belasting toch al zeer hoog is. De toename is verwaarloosbaar zeker ook in het licht van de autonome groei van het verkeer op deze snelwegen. Andere factoren, zoals (wind)dynamiek en een lage recreatiedruk bepalen in veel sterkere mate de kwaliteiten van deze habitattypen. Een significant negatief effect kan daardoor worden uitgesloten.

De beide bostypen zijn eveneens gevoelig voor stikstofdepositie, maar aanzienlijk minder dan de stuifzandvegetaties. Ook hier is de toename ten opzichte van de referentiesituatie in de orde van 1,3 promille (beuken-eikenbossen met hulst) respectievelijk 1,0 promille (Oude eikenbossen). Ook hier concluderen wij een verwaarloosbare toename op hexagonen die al dicht bij een van de snelwegen ligt. Daar komt bij dat in deze bostypen veel meer stikstof in het systeem circuleert dan in de nutriëntarme stuifzandvegetaties. Extra stikstof zal worden opgeslagen in een toename van onverteerd blad. Bij een te sterke toename gaat dit ten koste van de bodemflora die sterk bepalend is voor de kwalificatie als habitattype. In dit geval gaat het om dergelijk kleine hoeveelheden dat dit effect niet zal optreden.
Daar komt bij dat deze habitattypen eveneens in het centrale deel van de Veluwe voorkomen, waar de stikstofdepositie door het maatregelenpakket van het TOP Heerde juist afneemt ten gunste van het habitattype. Een significant negatief effect op dit habitattype kan daardoor worden uitgesloten.

Significante effecten van de toename van de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Rijntakken kunnen vanwege de vrijwel verwaarloosbare toename geheel worden uitgesloten (overal < 0,05 mol/ha/jaar).

Leefgebieden

Tabel 12. Toename van de depositie in kwalificerende leefgebieden en zoekgebieden van de Veluwe. In deze tabel zijn alleen de toenames boven 0,05 mol/ha/jaar opgenomen.

Leefgebieden Veluwe	Verschil huidig en plansituatie (mol/ha/jaar)
Kwalificerende leefgebieden	
LG14 Eiken- en beukenbos op lemige zandgronden	+ 0,80
LG4030 Droge heiden	+ 0,70
LG13 Bos van arme zandgronden	+ 0,59
Lg09 Droog struisgrasland	+ 0,47
Zoekgebieden	
ZGL4030 Droge heiden	0,58
ZGLg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	+ 0,58
ZGLg13 Bos van arme zandgronden	+ 0,48
ZGLg01 Permanente bron & Langzaam stromende bovenloop	+ 0,13

H5130 Jeneverbesstruwelen	+ 0,11
ZGLg09 Droog struisgrasland	+ 0,07

De leefgebieden voor de bosgebieden LG13 en LG14 zijn vooral gedefinieerd voor de vogelrichtlijnsoorten draaihals, korhoen, nachtzwaluw en zwarte specht (bron: Herstelstrategieën voor stikstofgevoelige leefgebieden, bijlagen deel II, op www.pas.natura2000.nl). Dergelijke leefgebieden zijn licht stikstofgevoelig, waardoor de kans op een significant negatief effect van de berekende (relatief zeer beperkte) toename op zich al niet erg waarschijnlijk is. Gezien de toename van de stikstofdepositie aanzienlijk hoger ligt dan de range 0,00 – 0,20 mol/ha/jaar gaat het om hexagonen die zeer dicht tegen een van beide snelwegen aanliggen. Dat relatief schuwe vogels als draaihals en nachtzwaluw zich vlak langs de snelweg ophouden is zeer onwaarschijnlijk. Bij de zwarte specht is dit niet onmogelijk, maar vormt de bosrand langs de snelweg slechts een zeer klein deel van de biotoop van deze soort. Het korhoen komt op de Veluwe niet voor. Het effect van de stikstofdepositie op het totale leefgebied van deze soorten is derhalve verwaarloosbaar. Daar komt bij dat het maatregelenpakket van het TOP- Heerde juist bedoeld is om de Veluwe door zonering beter geschikt te maken voor de bijzondere (vogel)soorten. De geschiktheid van een leefgebied van deze vogelsoorten wordt bovendien maar door een zeer beperkt deel bepaald door stikstofdepositie. De aanwezigheid van voldoende voedsel en van voldoende rustige broedplekken vormen een veel dominantere factor voor de genoemde soorten. Een significant negatief effect van de toegenomen stikstofdepositie op de genoemde soorten kan worden uitgesloten

Eenzelfde redenering geldt voor de soorten die gebruik maken van het leefgebied Lg09 Droog struisgrasland. In dit geval gaat het om de soorten grauwe klauwier, nachtzwaluw, tapuit, roodborsttapuit en boomleeuwerik. Voor zover deze soorten daadwerkelijk voorkomen, is het maatregelenpakket van het TOP-Heerde juist bedoeld is om de Veluwe door zonering beter geschikt te maken voor deze bijzondere (vogel)soorten. Ook hier geldt dat het leefgebied als zodanig beperkt gevoelig is voor stikstof en dat andere factoren een veel belangrijkere factor vormen voor de geschiktheid voor de genoemde vogels. Daarbij speelt met name de recreatiedruk een doorslaggevende rol. Een significant negatief effect van de toegenomen stikstofdepositie op de genoemde soorten kan worden uitgesloten.

Het leefgebied LG01 Permanente bron & langzaam stromende bovenloop is gedefinieerd voor de beekprik. De beekprik is een vissoort afhankelijk is van helder water en weinig slibvorming. Voor zover deze soort voorkomt in dit deel van de Veluwe is dit in een aantal sprengen. De toename van de depositie als gevolg van het maatregelenpakket van het TOP Heerde is dermate gering dat deze slechts verwaarloosbaar kan bijdragen aan het dichtgroeien van de beek of spreng die het leefgebied is van de beekprik. Een significant negatief effect van de toegenomen stikstofdepositie op de beekprik kan worden uitgesloten. In dit geval gaat het bovendien om zoekgebied, dus niet om een gebied waar de soort daadwerkelijk voorkomt.

Tabel 13. Toename van de depositie in kwalificerende leefgebieden en zoekgebieden van het Natura 2000-gebied Rijntakken. NB. In deze tabel zijn alleen de toenames boven 0,05 mol/ha/jaar opgenomen.

Leefgebieden Rijntakken	Verschil huidig en plansituatie (mol/ha/jaar)
Kwalificerende leefgebieden	
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	+ 0,27
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	+ 0,25

Zoekgebieden	
ZGLg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	+ 0,11
ZGLg02 Geïsoleerde meander en petgat	+ 0,11

De leefgebieden met een toename van stikstofdepositie in de IJsselvallei zijn met name gedefinieerd voor een reeks van weidevogels, drie soorten kiekendieven, kwartelkoning, paapje en visdief. Deze soorten hebben gemeen dat zij leven in al dan niet extensief agrarisch beheerd grasland. Deze gebieden worden regelmatig bemest, door toedoen van de beheerder of door inundatie van de IJssel. Het gaat dus om relatief stikstofrijke milieus. De relatief zeer geringe toename van stikstofdepositie door de omleiding van een aantal vrachtwagens over (vooral) de A50 heeft dus slechts een verwaarloosbaar effect op de kwaliteit van deze gebieden. Een significant negatief effect van de toegenomen stikstofdepositie op de genoemde soorten kan worden uitgesloten

4.4.3.3 Conclusie

Er is op de Veluwe sprake van een geringe afname van stikstofdepositie nabij het projectgebied in het centrale deel van de Veluwe. Daar staat een zeer lichte verhoging van de stikstofdepositie langs de A28 en de A50 tegenover, vooral omdat het vrachtverkeer uit het centrale deel wordt geweerd en wordt omgeleid over de beide snelwegen. De toename op de hexagon met de hoogste toename is op de Veluwe 0,80 mol/ha/jaar. Deze maximale toename is ruim binnen de marge die in de vergunningensystematiek als vergunbaar wordt gezien. Het betreft hier een leefgebied van enkele zeldzame bosvogels, dat vanwege zijn vegetatie niet kwalificeert als habitattype.
Voor alle leefgebieden met een toename geldt dat deze weinig stikstofgevoelig zijn en dat de geschiktheid van het leefgebied voor de desbetreffende soorten door geheel andere factoren wordt beïnvloed, waaronder een geringe recreatiedruk. Het maatregelenpakket van het TOP Heerde is er juist voor bedoeld om het gebied rond de Renderklippen zodanig te zoneren dat het geschikter wordt voor dezelfde (vogel)soorten van bos en hei. In alle gevallen kan een significant negatief effect van de toegenomen stikstofdepositie op de genoemde leefgebieden worden uitgesloten

Significante effecten van stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Rijntakken zijn uitgesloten.

4.4.4 Conclusie

De onderstaande tabel toont per effect de conclusie van de te verwachten effecten op kwalificerende soorten en habitats.

Tabel 14: De verwachte effecten op habitats, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten

Effect	Conclusie
Ruimtebeslag	*Significant* negatieve effecten van ruimtebeslag op zwarte specht en wespendief zijn uitgesloten. Enig negatief effect op het leefgebied van deze soorten is echter niet geheel uit te sluiten, aangezien beide soorten in dit (uitgestrekte) leefgebied voorkomen. Hiervoor adviseren wij een vergunning aan te vragen in het kader van de Wet natuurbescherming. Om de significantie van effecten in het kader van vliegend hert in kaart te brengen moet nader onderzoek uitgevoerd worden in de vorm van een habitatgeschiktheidsonderzoek voor deze soort in het bosperceel. Dit kan door middel van een eenmalig veldbezoek door een ter zake kundige. Hieruit kan nader worden bepaald of negatieve effecten zijn uit te sluiten. Zo niet, dan dient voor dit aspect een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.
Verstoring	Effecten van geluidsverstoring door verkeer op het Natura 2000-gebied zijn niet significant en nemen door het maatregelenpakket zelfs gemiddeld over het jaar licht af. Door de inperking van het hondenlosloopgebied zal de verstoring op een aantal vogelsoorten zelfs afnemen. Negatieve verstorende effecten van het plan op de kwalificerende natuurwaarden zijn uitgesloten.
Stikstofdepositie: verzuring en vermesting	In het projectgebied van het TOP Heerde is sprake van een lichte afname van de stikstofdepositie. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat vrachtverkeer wordt omgeleid naar de A28 en de A50. Als gevolg hiervan neemt de stikstofdepositie in de omgeving van deze wegen juist Minimaal (< 0,2 mol/ha/jaar) toe. Alleen direct tegen de weg aan is de depositie hoger, maar nergens hoger dan 0,8 mol/ha/jaar. Significant negatieve effecten hiervan kunnen in alle gevallen worden uitgesloten. Negatieve effecten van stikstofdepositie zijn op de kwalificerende waarden van het Natura 2000-gebied Rijntakken eveneens uitgesloten.

5 NATIONAAL NATUURNETWERK (NNN)

5.1 Natuurwaarden

De ingrepen in de NNN moet getoetst worden of de kernkwaliteiten en omgevingscondities van het betreffende gebied aangetast worden en zo ja, in hoeverre deze worden aangetast. In deze paragraaf worden de kernkwaliteiten en omgevingscondities besproken.

Het plangebied ligt binnen drie deelgebieden waar verschillende kernkwaliteiten voor zijn geformuleerd:

Eperholt (nr. 107):

- Onderdeel van grootschalig aaneengesloten gebied van droge, voedselarme bossen, zandverstuivingen en heide; hier vooral bos en kleine heidevelden met droge en natte heide en ven.
- Onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe.
- Onderdeel van Natura 2000-gebied Veluwe met bijbehorende habitats en soorten.
- Koppen van de Heerdersprengen.
- Groot wild: m.n. edelherten, wilde zwijnen.
- Leefgebied das.
- Cultuurhistorische waarden van o.m. grafheuvels, oude ontginningen en boerderijen.
- Abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir.
- Ecosysteemdiensten: recreatie, rust, drinkwater.
- Houtproductie.

Renderklippen (nr. 109):

- Onderdeel van grootschalig aaneengesloten gebied van droge, voedselarme bossen, zandverstuivingen en heide; hier vooral bos en kleine heidevelden met droge en natte heide en ven.
- Onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe.
- Onderdeel van Natura 2000-gebied Veluwe met bijbehorende habitats en soorten.
- Ecologische verbinding naar de IJsselvallei via Gulbroek.
- Sprengencomplex.
- Parel Renderklippen: aaneengesloten en gevarieerde heide op aardkundig waardevol langgerekt duin.
- Groot wild: m.n. edelherten, wilde zwijnen.
- Leefgebied das.
- Cultuurhistorische waarden van o.m. grafheuvels, oude ontginningen en boerderijen.
- Abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir.
- Ecosysteemdiensten: recreatie, rust, drinkwater.
- Houtproductie.

Heerde (nr. 168):

- Overgangsgebied tussen de Veluwe en de IJsselvallei met alle gradiënten en kwelzones die daarbij horen.
- Onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe.
- Ecologische verbinding Oost-Veluwe – IJssel langs de weteringen en de Grift: singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones, aansluitend op het omringende landschap.
- Leefgebied das.
- Leefgebied steenuil.
- Sprengencomplex Heerder beken.
- Cultuurhistorische waarden van o.m. nederzettingen, oude ontginningen (enken) en boerderijen.
- Landgoed Vosbergen, met onder meer natte bosjes.
- Kleinschalig landschap met veel opgaande landschapselementen.
- Abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir.
- Ecosysteemdiensten: recreatie, drinkwater.

5.2 Toetsingskader

In onderstaande tabel wordt per aspect aangegeven welke planonderdelen relevant vanuit het NNN beleidskader en of het effect kwantitatief of kwalitatief wordt bepaald.

EHS aspect	Relevante planonderdelen	Methode effectbepaling
Areaal en kwaliteit NNN	Omvormen bosperceel tot heide Herinrichting parkeerplaats schaapskooi Wijziging kiosk en veldschuur Opwaardering padenstelsel	Kwalitatief
Uitwisselingsmogelijkheden	Wijzigingen in gemotoriseerd verkeer door: • aantrekkende werking Kiosk • weren van zwaar verkeer van de Elburgerweg en Nieuwe Zuidweg	Kwalitatief
Kwaliteit leefgebied beschermde soorten	Wijziging kiosk en Veldschuur Wijziging parkeerplaats Opwaarderen padenstelsel Wijzigingen in gemotoriseerd verkeer door: • aantrekkende werking Kiosk • weren van zwaar verkeer van de Elburgerweg en Nieuwe Zuidweg	Kwalitatief
Geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden	Wijzigingen in gemotoriseerd verkeer door: • aantrekkende werking Kiosk • weren van zwaar verkeer van de Elburgerweg en Nieuwe Zuidweg	Kwalitatief

5.3 Effectbeschrijving en beoordeling

5.3.1 Areaal en kwaliteit NNN

Mogelijke effecten op NNN vinden alleen plaats rondom de Kiosk, parkeerplaats en de Veldschuur. De opwaardering van het padenstelsel leidt niet tot aanslag op vegetatietypen gezien er in de huidige situatie ook geen vegetatie aanwezig is.
De inperking van het hondenlosloopbeleid leidt zelfs tot een verbetering van de kwaliteit van het heidegebied van de Renderklippen. De opwaardering van de kiosk en de veldschuur zal tot een klein ruimtebeslag op de NNN leiden. Dit zijn echter in de huidige situatie al locaties met een grote mate van verstoring door recreatie, de natuurwaarden van deze locaties rondom de veldschuur en kiosk zijn daarom al beperkt. Daarnaast zorgt het herinrichten van de parkeerplaats voor een afname van het ruimtebeslag op de heide. Zowel bos als heide zijn onderdeel van de waarden van het gebied. De omvorming van het bosperceel aan de Renderklippen zorgt voor een locatie voor verjonging van de aanwezige heide. Er vindt geen aantasting van de kernkwaliteiten van de NNN plaats.

5.3.2 Uitwisselingsmogelijkheden

Er worden geen nieuwe paden aangelegd als onderdeel van het voornemen.
Wel wordt een aantal paden opgewaardeerd tot onder andere invalidenpad, fietspad en toerit naar de vernieuwde parkeerplaats bij de schaapskooi. Deze paden zullen in de nieuwe situatie even breed zijn dan in de huidige situatie, waardoor het voor aanwezige soorten niet langer duurt om deze paden te oversteken. In de vernieuwde situatie zullen de paden daarnaast gestabiliseerd worden en half verhard. Het half verharden van deze paden maakt voor de migratiemogelijkheden van de soorten aanwezig op de hei geen verschil met de huidige situatie. Het aanwezige areaal aan habitattypen zal niet versnipperd raken omdat er geen sprake is van ruimtebeslag of een verminderde mogelijkheid tot migratie binnen en tussen habitattype voor de soorten die hierin hun leefgebied hebben.

De ontwikkelingen bij de kiosk zal wel zorgen voor een lichte toename van verkeer op de Elburgerweg. De toename wordt vooral overdag en op mooie dagen verwacht, wat een beperkt aantal dagen per jaar is. Het weren van vrachtverkeer op de Elburgerweg en Nieuwe Zuidweg zal zorgen voor een rustiger weggebruik. Autoverkeer produceert minder geluid en trillingen en zal indien ze lokaal bestemd zijn (bijvoorbeeld naar de kiosk) ook langzamer rijden dan doorgaand vrachtverkeer. De verwachting is dat hierdoor de barrièrewerking op de Elburgerweg en Nieuwe Zuidweg zullen afnemen.

Er zijn geen effecten voorzien op de uitwisselingsmogelijkheden van de in de NNN aanwezige soorten.

5.3.3 Kwaliteit leefgebied beschermde soorten

Gezien het feit dat de nieuw aan te leggen parkeerplaats en kiosk en Veldschuur momenteel ook al in de buurt van wegen en voorzieningen liggen is te verwachten dat kwaliteit van leefgebied van beschermde soorten hier niet van achteruit gaat.
Deze gebieden functioneren waarschijnlijk momenteel niet optimaal voor de soorten als leefgebied. De inperking van het hondenlosloopbeleid leidt zelfs tot een verbetering van de kwaliteit van het heidegebied van de Renderklippen.

5.3.4 Geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden

Een deel van de Veluwe valt onder de categorie ‘stiltebeleidsgebied’ en het zuidwestelijke deel van de gemeente wordt als stiltegebied aangemerkt. Veranderingen in recreatie door voetgangers en fietsers heeft geen negatieve geluidseffecten tot gevolg. Veranderingen in geluidsuitstoot gebied zijn enkel te verwachten in het kader van gemotoriseerd verkeer.

Door de aantrekkende werking van de vernieuwde kiosk zal het verkeer naar de kiosk in beperkte mate toenemen. De toename wordt vooral overdag en op mooie dagen verwacht, wat een beperkt aantal dagen per jaar is. De Elburgerweg en de Nieuwe Zuidweg worden echter afgesloten voor vrachtverkeer waardoor verstoring door zwaar verkeer langs deze wegen jaarrond afneemt. Verstoring van geluid door de ontwikkelingen in de Veldschuur zijn niet significant. De Veldschuur ligt aan de rand van de NNN en is in de huidige situatie enkel een tussenstop voor recreanten die te voet of met de fiets het gebied in gaan of voor recreanten die naar het Heerderstrand gaan. Effecten van geluidsverstoring op de NNN zijn niet significant en nemen zelfs licht af.

6 CONCLUSIES

6.1 Wet natuurbescherming

Significant negatieve effecten van ruimtebeslag op zwarte specht en wespendief zijn uitgesloten. Enig negatief effect op het leefgebied van deze soorten is echter niet geheel uit te sluiten omdat beide soorten in dit (uitgestrekte) leefgebied voorkomen. Hiervoor adviseren wij een vergunning aan te vragen in het kader van de Wet natuurbescherming.

Om de significantie van effecten in het kader van vliegend hert in kaart te brengen, moet nader onderzoek uitgevoerd worden in de vorm van een habitatgeschiktheidsonderzoek voor deze soort in het bosperceel. Dit kan door middel van een eenmalig veldbezoek door een ter zake kundige. Hieruit kan nader worden bepaald of negatieve effecten zijn uit te sluiten. Zo niet, dan dient voor dit aspect een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Overige negatieve effecten op kwalificerende waarden van het Natura 2000-gebied de Veluwe en (in het geval van stikstof) op het Natura 2000-gebied Rijntakken zijn uitgesloten.

6.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Effecten van het maatregelenpakket op de kernkwaliteiten van de NNN in het plangebied zijn uitgesloten.

BIJLAGE 1 BRONNEN

Literatuur

- Arcadis (2010) Eerste fase passende beoordeling Veluwetransferium Heerde. In opdracht van Provincie Gelderland.
- Arcadis (2014) Passende Beoordeling Veluwetransferium Heerde. In opdracht van Provincie Gelderland.
- BIJ12, Herstelstrategieën voor stikstofgevoelige leefgebieden, bijlagen deel II, op www.pas.natura2000.nl
- Gemeente Heerde (2015) Ontwikkeling recreatieve infrastructuur Veluwe, gemeente Heerde. Auteur: J. Spronk.
- Haarsma (2011) De meervleermuis in Nederland. Zoogdiervereniging. In opdracht van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw, en Innovatie.
- Ministerie van EZ (2008) Profieldocument wespendief.
- Ministerie van EZ (2008) Profieldocument zwarte specht.
- Ministerie van EZ (2008) Profieldocument vliegend hert.
- Ministerie van EZ (2008) Profieldocument boomleeuwerik.
- Provincie Gelderland (2015) Omgevingsverordening Gelderland.
- Smit, J.T (2004) inhaalslag verspreidingsonderzoek vliegend hert Veluwe Lucanus cervus. Stichting European Invertebrate Survey – Nederland.
- Sierdsema, H., van Diermen, J., Aarts, b., van den Bremer, L., & van Kleunen, A. 2008.
- Smit, J.T. Krekels, R (2008) Vliegend hert op de Veluwe – beschermingsplan 2009 – 2013. In opdracht van provincie Gelderland.
- SOVON onderzoeksrapport (2008/14) Factsheets van broedvogels in de Natura 2000-gebieden van Gelderland. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Veenenbos en Bosch landschapsarchitecten (2014) Structuurvisie Veluwetransferium Heerde. In opdracht van Provincie Gelderland.

Websites

www.heerde.nl

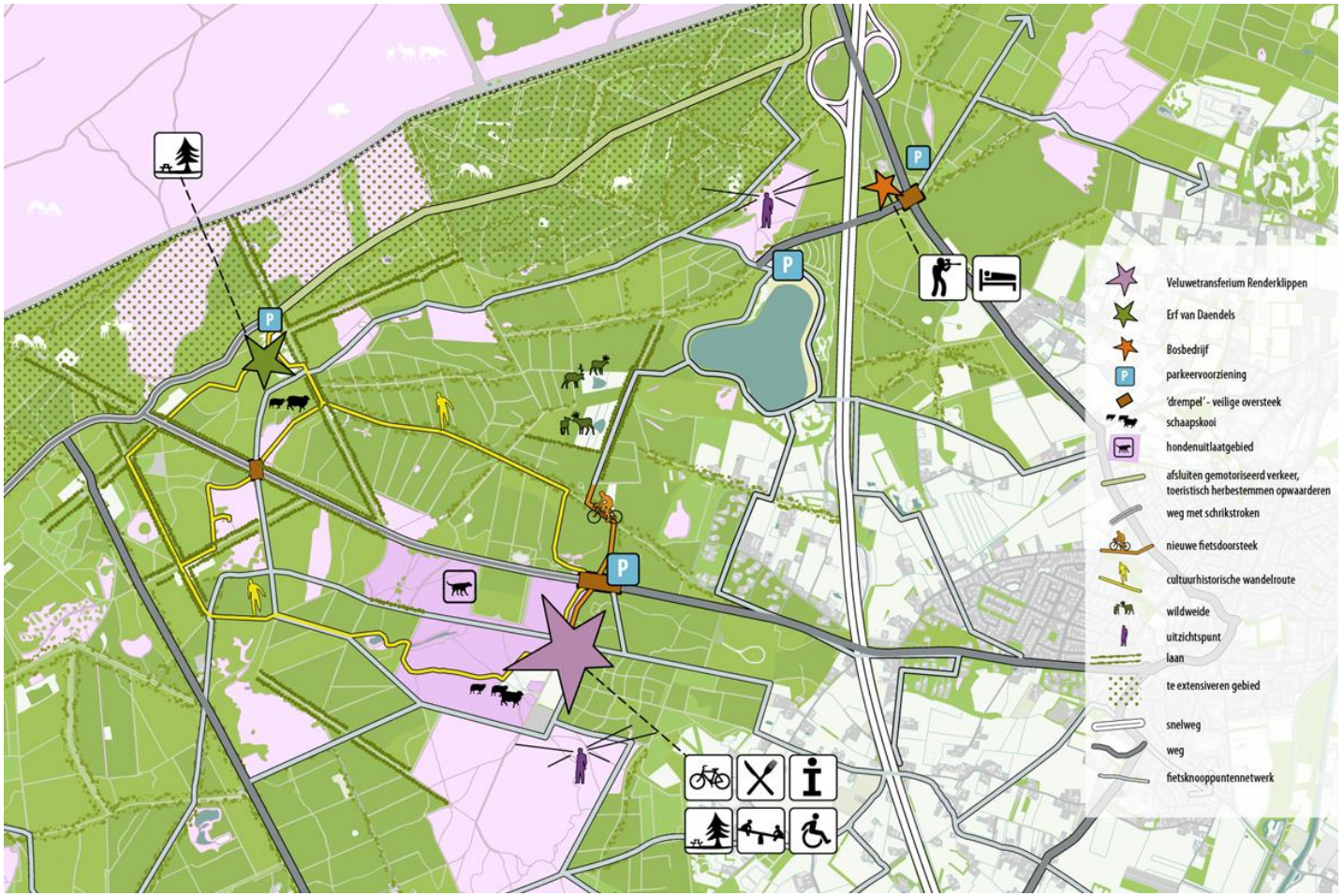
www.provinciaalgeoregister.nl

www.waarneming.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.pas.natura2000.nl

BIJLAGE 2 KAARTEN STRUCTUURVISIE

BIJLAGE 3 WETTELIJK KADER WET NATUURBESCHERMING

Natura 2000-gebieden

Algemeen

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitats binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd. Daarbij zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor soorten en habitats die zich al op het gewenste niveau (kwalitatief en kwantitatief) bevinden en uitbreidings- respectievelijk verbeterdoelstellingen voor soorten en habitats die zich nog niet op het gewenste niveau bevinden. In Nederland is de bescherming van de Natura 2000-gebieden verankerd in de Wet natuurbescherming (Wnb). De Wnb kent een goedkeuringsvereiste voor plannen die gevolgen voor de betreffende gebieden kunnen hebben, en een vergunningsplicht voor projecten en andere handelingen die gevolgen voor de betreffende gebieden kunnen hebben. De goedkeuring of de vergunning wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied niet in gevaar worden gebracht. Wanneer deze zekerheid bij globale beoordeling (de zogenoemde Voortoets) van een plan of project niet geboden kan worden, moet een diepgaandere studie, de Passende Beoordeling, de wetenschappelijke informatie geven voor de onderbouwing van het besluit. Plannen moeten getoetst worden in het kader van artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming. Voor Natura 2000-gebieden geldt voor toetsingen van projecten eveneens artikel 2.7.

Voor de Natura 2000-gebieden zijn kwalificerende habitattypen en soorten vastgesteld (instandhoudingsdoelen). Bij toetsing van plannen en projecten moet vastgesteld worden of er sprake is van aantasting en of deze aantasting significant is. In onderstaand kader zijn de definities van aantasting en significantie van effecten
(zie onderstaande tekstkader) nader toegelicht.

Aantasting / effect

Elke beïnvloeding van een bepaald leefmilieu of een bepaalde diersoort, die in het licht van de beoogde beschermingsdoelstellingen van het SGR of VR/HR als negatief moet worden gekwalificeerd (naar uitspraak Rechtbank Leeuwarden in Idema et al. 2000).

De leidraad bepaling significantie

De Leidraad bepaling Significantie (versie 27 mei 2010) van het Steunpunt Natura 2000 haakt aan bij de definitie die de Europese Commissie aan het begrip significantie heeft gegeven en werkt deze verder uit. Van belang daarbij is de volgende passage uit de Leidraad: “Hoewel algemene, objectieve kaders een bepaalde mate van duidelijkheid kunnen bieden, moet worden beseft dat de toepassing een gebiedsspecifiek karakter zal blijven houden: gekozen is immers voor een bescherming op het niveau van een Natura 2000-gebied”.

In de Leidraad wordt de volgende definitie van significantie met nuancering gegeven:

Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort dan wel kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen.

Of hier daadwerkelijk sprake van is hangt af van of:

- **de afname minder dan de minimumoppervlakte van het habitattype is, er is dan per definitie geen sprake van een meetbare afname;**
- **het effect opgevangen kan worden in de natuurlijke fluctuaties, door de veerkracht van het gebied;**
- **er sprake is van specifieke bijzonderheden en milieukenmerken.**

Instandhoudingsdoelstellingen zijn altijd het uitgangspunt waaraan getoetst wordt. Indien een activiteit tot gevolg heeft dat het na te streven aantal van een soort afneemt, vormt dit een belangrijke graadmeter voor het al dan niet significant zijn van de effecten van die activiteit. Echter, de specifieke kenmerken van de activiteit, dan wel de specifieke omstandigheden van het gebied kunnen maken dat ondanks de afname er toch geen sprake is van mogelijke significante gevolgen. Maatwerk op gebiedsniveau kan dus tot een andere conclusie leiden.

Aan het begrip „significant” moet een objectieve inhoud worden gegeven. Tegelijk moet de significantie van effecten worden vastgesteld in het licht van de specifieke bijzonderheden en milieukenmerken van het beschermde gebied, waarbij vooral rekening moet worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied.

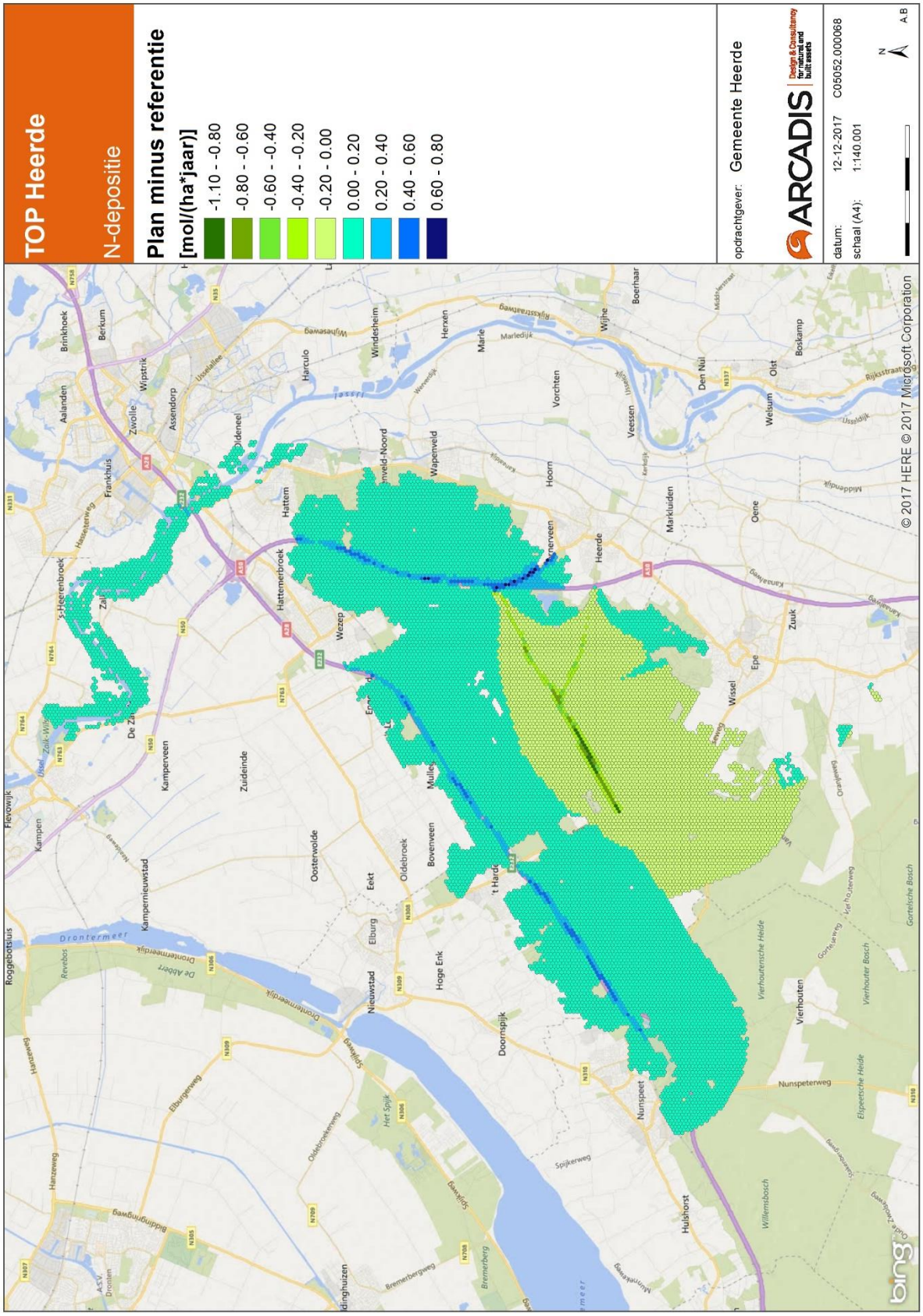
BIJLAGE 4 AERIUS – DEPOSITIES PER NATURA 2000-GEBIED

Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil *
Lg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	61,36	62,16	+ 0,80
L4030 Droge heiden	522,90	523,60	+ 0,70
Lg13 Bos van arme zandgronden	33,23	33,82	+ 0,59
ZGL4030 Droge heiden	223,34	223,93	+ 0,58
ZGLg14 Eiken- en beukenbos van lemige zandgronden	337,96	338,54	+ 0,58
ZGLg13 Bos van arme zandgronden	387,76	388,24	+ 0,48
Lg09 Droog struisgrasland	320,26	320,73	+ 0,47
H2310 Stuifzandheiden met struikhei	393,49	393,95	+ 0,46
ZGH4030 Droge heiden	279,63	280,06	+ 0,43
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	314,80	315,22	+ 0,43
H9190 Oude eikenbossen	352,06	352,42	+ 0,36
H2330 Zandverstuivingen	137,47	137,68	+ 0,22
H4030 Droge heiden	52,89	53,10	+ 0,20
ZGLg01 Permanente bron & Langzaam stromende bovenloop	21,69	21,82	+ 0,13
H5130 Jeneverbesstruwelen	73,54	73,65	+ 0,11
ZGLg09 Droog struisgrasland	53,64	53,71	+ 0,07
H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	13,88	13,92	+ 0,04
Lg01 Permanente bron & Langzaam stromende bovenloop	32,36	32,39	+ 0,03
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	7,80	7,82	+ 0,01
H6230vka Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	8,20	8,21	+ 0,01
H3130 Zwakgebufferde vennen	3,03	3,04	+ 0,01
H3160 Zure vennen	2,27	2,27	+ 0,00
H7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,99	0,99	+ 0,00
H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,46	0,46	+ 0,00
H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,38	0,38	+ 0,00
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	3,34	3,32	- 0,02

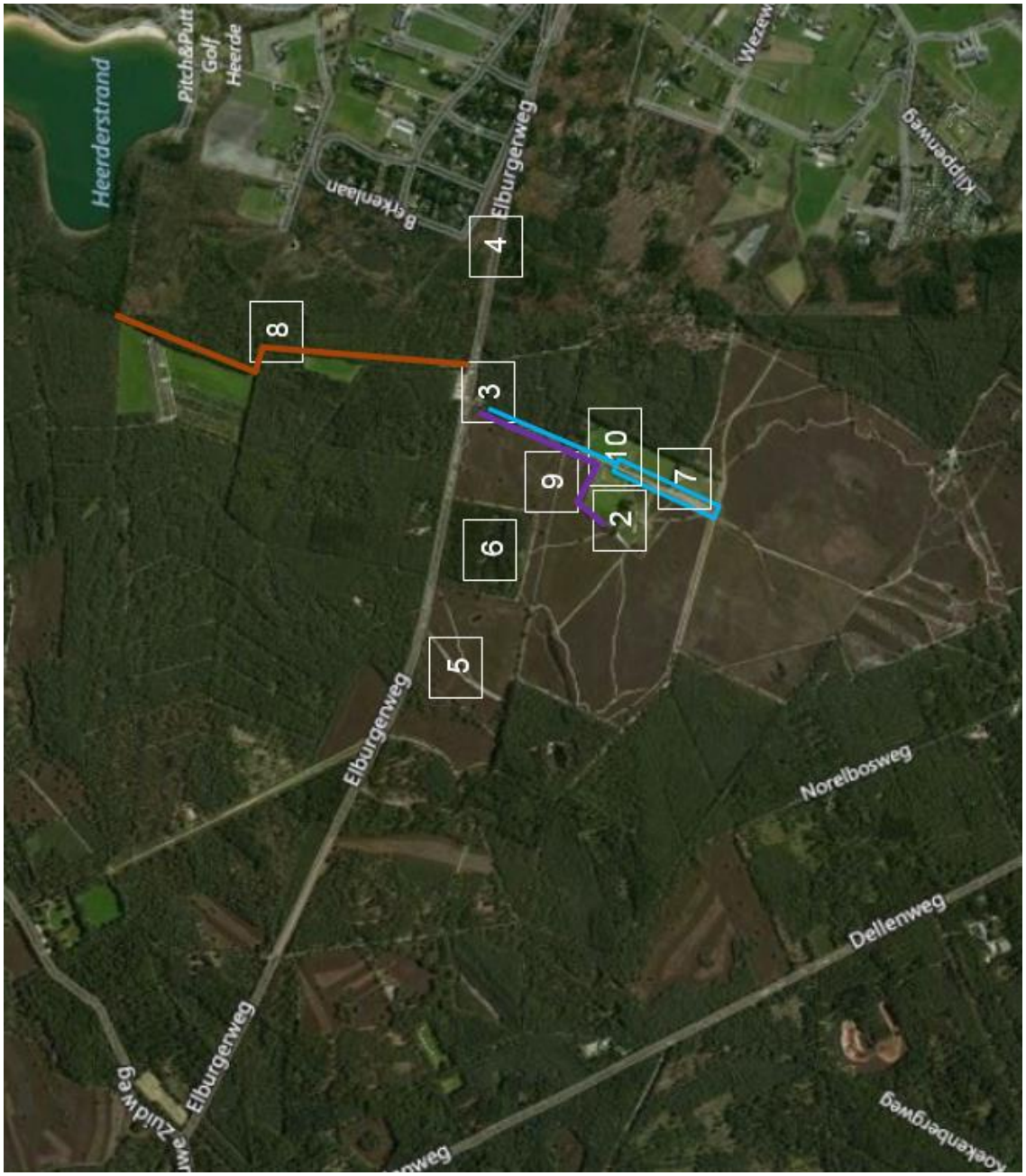
Rijntakken

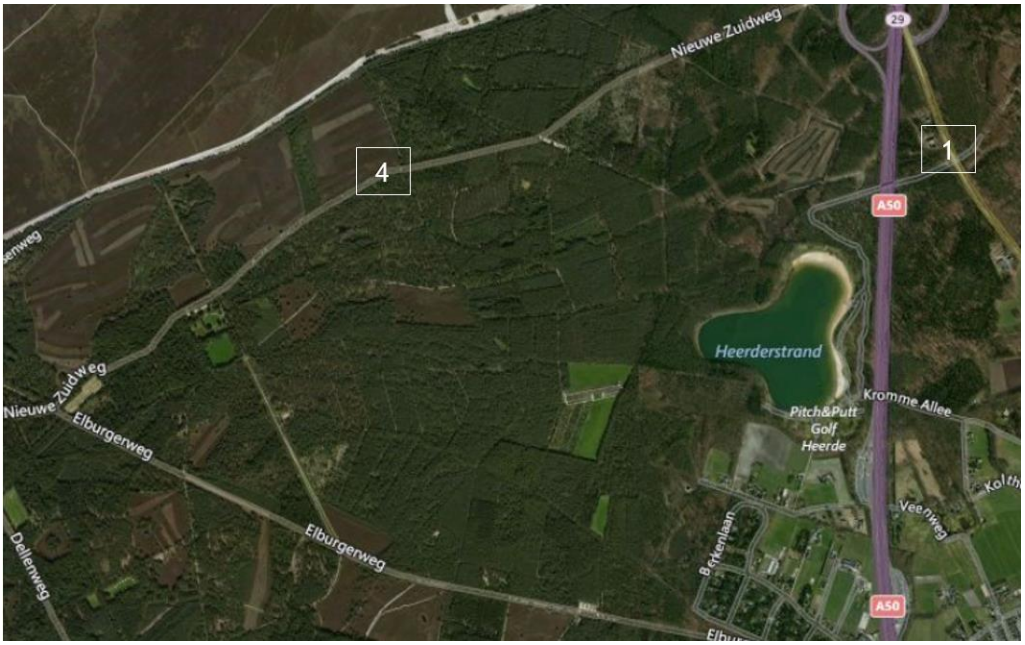
Habitattype	Hectare met hoogste verschil Situatie 1	Situatie 2	Verschil *
Lg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	208,94	209,22	+ 0,27
Lg08 Nat, matig voedselrijk grasland	193,43	193,68	+ 0,25
ZGLg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	82,11	82,22	+ 0,11
ZGLg02 Geïsoleerde meander en petgat	82,11	82,22	+ 0,11
ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeekleigebied	21,13	21,17	+ 0,04
Lg07 Dotterbloemgrasland van veen en klei	15,91	15,94	+ 0,03
Lg02 Geïsoleerde meander en petgat	13,21	13,24	+ 0,03
ZGLg08 Nat, matig voedselrijk grasland	10,07	10,09	+ 0,02
H6120 Stroomdalgraslanden	7,82	7,84	+ 0,02
ZGH91E0B Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	7,55	7,56	+ 0,01
H91F0 Droge hardhoutooibossen	6,12	6,13	+ 0,01
H91E0B Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	5,02	5,03	+ 0,01
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	4,78	4,79	+ 0,01
H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	1,10	1,10	+ 0,00

BIJLAGE 5 TOE- EN AFNAME STIKSTOFDEPOSITIE DOOR HET MAATREGELENPAKKET TOP HEERDE

BIJLAGE 6 OVERZICHTSKAART MAATREGELEN

Legenda

- 1 = Veldschuur omvormen tot horecaonderneming
- 2 = onderhoudsbeurt kap schaapskooi
- 3 = uitbreiding kiosk
- 4 = afsluiten Elburgerweg en Nieuwe Zuidweg voor vrachtverkeer
- 5 = Beperken hondenlosloopgebied
- 7 = omvormen bosperceel Elburgerweg tot heide
- 8 = (oranje) fietspad naar heerderstrand
- 9 = (Paars) invalidenpad naar de schaapskooi
- 7 en 10 = (blauw) locatie oude en nieuwe parkeerplaats schaapskooi en aanrijroute

BIJLAGE 6 QUICK SCAN FLORA- EN FAUNAWET

Onderwerp

Quick scan Flora- en faunawet TOP Heerde

Onze referentie

078771941 E.3

Datum

14-3-2016

Van

Dolf Logemann & Arjen Goutbeek

Aanleiding

Afbakening

Deze memo is een bureaustudie naar het voorkomen van in de Flora- en faunawet beschermde soorten op de locatie van het TOP Heerde. Het gaat in op mogelijke effecten op beschermde soorten door enkele specifieke werkzaamheden (verbetering paden en ontsluiting schaapskooi) die op het TOP Heerde worden uitgevoerd.

Het vormt nadrukkelijk geen uitgebreide inventarisatie en effectbeoordeling en beschrijft eveneens niet de effecten van alle beoogde plannen en werkzaamheden. Deze memo moet gezien worden als een risico-inschatting en gaat in op mogelijk optredende effecten en te nemen maatregelen om deze effecten (zoveel mogelijk) te voorkomen.

Gegevens over aanwezigheid van beschermde soorten zijn verkregen uit openbaar beschikbare bronnen, de NDFF en specifieke soort- en gebiedskennis. Dit kan betekenen dat niet alle beschermde soorten die voorkomen in het gebied beschreven worden. Omdat veel soorten vaak in een vergelijkbaar leefgebied voorkomen (in dit geval heide en bosranden) zullen mogelijke effecten en maatregelen voor veel soorten gelijktijdig effectief zijn.

Doel van de werkzaamheden

De werkzaamheden hebben tot doel om, met behoud van het aantal parkeervakken, de directe omgeving van de schaapskooi autovrij te maken. Dit gebeurt door de slagboom te verplaatsen in de richting van de Elburgerweg en nieuwe parkeervakken aan te leggen in het eerste deel van het zandpad. Door dit te doen komen de parkeervakken achter de slagboom vrij voor natuurdoeleinden. Om inslijting van het pad te voorkomen, wordt het van klinkers voorzien. Daarnaast wordt een bestaand wandelpad half verhard om de schaapskooi ook voor rolstoelgebruikers toegankelijk te maken.

Werkzaamheden

Herinrichting parkeerplaats schaapskooi

De parkeerplaats bij de schaapskooi behoudt de bestaande capaciteit van 110 parkeerplaatsen, maar door een andere inrichting wordt ruimte bespaard.
De parkeervakken worden half verhard met Schots graniet op een onderlaag van puin, bovenop het bestaande profiel. De grond wordt niet gewoeld. De slagboom wordt een eind in de richting van de Elburgerweg verplaatst, waardoor het laatste deel van de parkeerplaats niet meer zal worden gebruikt en bereden door auto's.

Verharden zandpad

De ontsluiting naar de schaapskooi wordt tot aan de nieuwe slagboom verbeterd door het aanbrengen van een verharding van straatbaksteen (klinkerverharding), met aan de randen grasbeton.

Verharden wandelpad

Het onverharde wandelpad vanaf de Elburgerweg naar de schaapskooi wordt ten behoeve van rolstoelgebruikers van een half-verharding voorzien (Schots graniet).

Uitgangspunten

Voor de beoordeling is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

a. De vernieuwde paden zorgen niet voor extra ruimtebeslag. De paden blijven even breed en de ligging blijft ongewijzigd.
b. Voor de werkzaamheden vindt geen tijdelijk ruimtebeslag plaats buiten de paden. Dit betekent dat de heide en het bos niet gebruikt worden als tijdelijk werkterrein en hier ook geen opslag van materiaal of materieel plaatsvindt.
c. Voor de realisatie vindt geen bomenkap plaats.
d. Tijdens het broedseizoen (vanaf 15 maart) wordt geen struweel gekapt.

Soorten

In het werkgebied en plangebied komen diverse beschermde soorten voor. Uit de NDFF-database zijn van de afgelopen jaren in ieder geval waarnemingen bekend van zandhagedis, levendbarende hagedis, hazelworm en heideblauwtje. Deze soorten zijn allemaal warmteminnende soorten en zijn in de winterperiode niet actief.

Reptielen

De genoemde reptielen overwinteren onder de grond in bijvoorbeeld muizenholen, onder boomstronken et cetera. Hoewel de soorten niet zeer sterk verstoringsgevoelig zijn – dat wil zeggen dat de afstand waarop nog verstoring plaats vindt beperkt is – zijn ze tijdens de overwinteringsperiode wel kwetsbaar. De keuze voor een veilige overwinteringslocatie hangt dan ook deels af van de kans op verstoring. De (randen van) de wandelpaden worden in de bestaande situatie het gehele jaar druk bezocht door recreanten en honden, waardoor deze zone slechts matig geschikt is als overwinteringslocatie.

De soorten worden pas weer actief wanneer de weersomstandigheden gunstig zijn, dat wil zeggen, het voldoende warm is dat opwarming en actief zijn mogelijk is en er beschikbaar voedsel is. Dit voedsel (hoofdzakelijk insecten) is eveneens ook pas actief bij warmere weersomstandigheden. Aan het begin van het seizoen (met name maart en begin april) kan het nog erg koud zijn en is vorst niet ongewoon, de activiteit van reptielen beperkt zich dan tot zonnige dagen, waarbij de reptielen zich alleen op windluwe plekken opwarmen. Dit vindt in de regel direct nabij de overwinteringslocatie plaats. Zoals hierboven al genoemd, wordt verwacht dat door de hoge recreatiedruk de randen van de (wandel)paden geen belangrijk overwinteringsgebied vormen.
Als desondanks beschadiging van de rand van de heidevegetatie (waar het zandpad overgaat in de vegetatie) niet is te voorkomen, dan zal het gaan om een dusdanig klein oppervlak in verstoord gebied, dat de kans op aanwezigheid van reptielen in die specifieke zone verwaarloosbaar is. Tevens is het aanbod aan onverstoord leefgebied (althans niet verstoord door de werkzaamheden) dusdanig groot, dat de gunstige staat van instandhouding van hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis niet in het geding is.

Vlinders

Heideblauwtje is pas actief vanaf juni met een piek in juli en augustus.
De werkzaamheden zijn al afgerond voordat heideblauwtje actief wordt, waardoor verstoring van imago's niet kan optreden. De soort overwintert als eitje en vanaf half maart tot half juni zijn de rupsen actief. De rupsen zitten hoofdzakelijk op struikheide, dat ook veelvuldig op de planlocatie voorkomt. Omdat niet in de heidevegetaties gewerkt wordt (geen ruimtebeslag voor de paden) en hierin ook geen opslag van materieel of materiaal plaatsvindt, is aantasting van eitjes of rupsen ook niet aan de orde. Als desondanks beschadiging van heidestruweel niet is te voorkomen, dan zal het gaan om een dusdanig klein oppervlak in verstoord gebied dat de kans op aanwezigheid van eitjes of rupsen in die specifieke heidestruik verwaarloosbaar is. Tevens is het aanbod aan onverstoorde heide dusdanig groot, dat de ontwikkeling van de nieuwe generatie heideblauwtjes is niet in het geding is.

Broedvogels

De bosrand en de heidevegetatie vormen potentieel broedgebied van vogels.
Het gebied rondom de schaapskooi zal echter slechts beperkt geschikt zijn door de hoge mate van recreatieve verstoring. Specifieke heidesoorten als bijvoorbeeld veldleeuwerik, graspieper en roodborsttapuit zullen hierdoor hier naar verwachting niet in de directe nabijheid van het pad aanwezig zijn. Meer algemeen soorten als winterkoning, roodborst en mezen zijn minder verstoringsgevoelig en kunnen in maart al beginnen met broeden in bijvoorbeeld de bosrand. Door hier geen kap- of snoeiwerkzaamheden uit te voeren (geen beschadiging) en de bosrand niet te gebruiken voor opslag van materiaal en materieel, is schade en verstoring van (leefgebied van) aan broedvogels te voorkomen.

Werkprotocol

Hoewel de kans op schade of verstoring van leefgebied of individuen klein wordt geacht, is dit op voorhand niet volledig uit te sluiten. Om schade aan beschermde soorten te voorkomen (verder te minimaliseren) dienen de volgende maatregelen en voorwaarden gevolgd te worden:

e. Niet werken buiten de bestaande paden. Dat wil zeggen dat de heide en de bosranden niet betreden mogen worden. Dit geldt zowel voor mensen als voor materieel en materiaal. Opslag, al dan niet tijdelijk, van zand, verhardingsmateriaal of stenen, vindt ook buiten de heide of andere natuurlijke vegetaties plaats;

f. De werkzaamheden dienen uitgevoerd en afgerond te zijn voor het begin van de activiteitenpiek van de genoemde reptielen. Dit betekent dat er niet wordt gewerkt wanneer de temperatuur boven de 8º C uitkomt. Zolang nachtvorst aanwezig is en de temperatuur niet boven de 8º C uitkomt, zal de activiteit van reptielen immers beperkt blijven. Boven deze temperatuur beginnen de soorten zich te verplaatsen en neemt de kans op verstoring toe.

g. Voorafgaande aan de werkzaamheden aan de randen van de paden (tegen de heidevegetatie aan) dient door een deskundige - op het gebied van reptielen - een controle uitgevoerd te worden of reptielen aanwezig zijn of kunnen zijn. Dit is vooral van belang op zonnige dagen, wanneer lokaal de temperatuur sterk kan oplopen (zonnende exemplaren).

h. De werkzaamheden langs deelgebieden met heidevegetatie dienen uiterlijk de eerste week van april afgerond te zijn, omdat de kans vanaf half april toeneemt dat daadwerkelijk reptielen actief zijn en broedvogels aanwezig zijn.

Conclusie

De werkzaamheden worden in leefgebied van enkele beschermde soorten uitgevoerd, waardoor in theorie schade aan leefgebied op individuen op kan treden.
De werkzaamheden vinden echter plaats op bestaande paden en de heide wordt niet betreden. Daardoor wordt het leefgebied van de betrokken soorten zelf niet vernietigd. Door daarnaast het werkprotocol te volgen is ook de kans op beschadiging van individuen zo sterk geminimaliseerd zodat deze verwaarloosbaar is. Doordat de werkzaamheden bovendien vroeg in het voorjaar worden uitgevoerd, is de kans op aanwezigheid van deze soorten laag. De paden liggen in een dusdanig verstoord gebied dat verwacht wordt dat de randzone geen essentieel onderdeel is van het leefgebied (geen primair overwinteringsgebied). Wanneer alleen gewerkt wordt op de paden en de werkzaamheden per dag zijn afgerond voordat de temperatuur boven de 8º C komt, is schade aan (leefgebied van) beschermde soorten niet aannemelijk en komt de staat van instandhouding niet in het geding.

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264

6800 AG Arnhem

Nederland

+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

Projectnummer: C05052.000068.0100

Onze referentie: 078771941 E.3